

UNIREA POPORULUI

ABONAMENTUL:

Pe un an 400 Lei

pe o jumătate de an 200 Lei

Abonamentele se plătesc numai
înainte!

Inscrisă în registrul publicațiunilor periodice al Tribunalului
Târnava-Mică sub Nr. 3-1933

Intemeietori: † Al. Lupeanu-Melin și Iuliu Maior

Proprietar și director: IULIU MAIOR

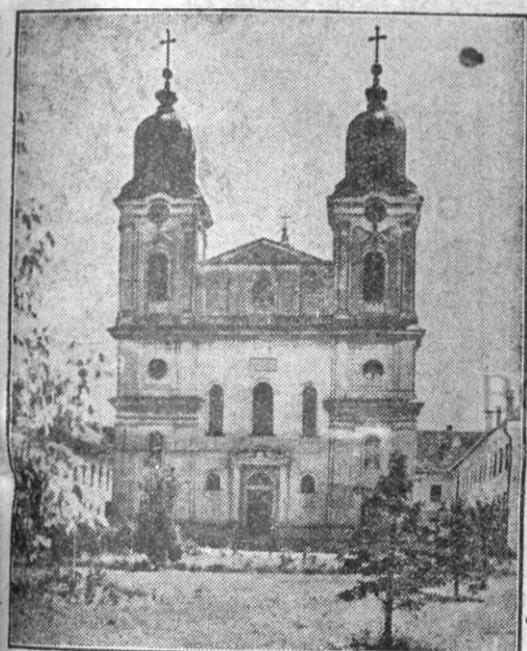
Redactor: SEVER BARBU

Adresa: BLAJ, jud. Târnava-Mică. Telefon Nr. 68

ANUNȚURI ȘI RECLAME:

Un șir Corp V, adică de lărgimea a doi milimetri, Lei 15
Lărgimea de 1 cm. Lei 60

25 ANI DE MUNCĂ

Credință

† Al. Lupeanu-Melin
înainte cu 25 de ani

Prin așezăminte sale atât de vestite. Se tipăria pe vremea aceea la Blaj o gazetă bisericăescă ce apare și azi — Unirea. Era în al douăzeci și nouălea an de rodnică propovăduire creștinească și românească. Unirea o citeau mai ales preoții. Se simția tot mai mult trebuința unei foi pentru popor, care să se adreseze tuturor, să pătrundă prin toate satele. Sunt multe foi, dar Blajul dă foi scrise în spirit creștin-

ÎNCHINARE:

† Al. Lupeanu-Melin și Pr. Iuliu Maior

25 de ani

Sunt 25 de ani de când

Am luat condeiul și-am scris primul rând,
Vouă, celor ce răscoliți după roduri prin tină,
Vouă, celor însetăți de slovă și lumină.

...Lupeanu a căzut pe drum,
Amintirea lui ne-a rămas în inimi, ca un fum,
Gândurile lui scrise ca o poruncă în carte
Ne 'ndeamnă să ne ducem mai departe.

25 de ani în loc de grindei,
De sapă și de secere, am avut un condei,
Sămânță ne-a fost sfatul bun și omenia,
Iar ogor întins și nelucrat: hârtia.

25 de ani noi n'am știut ce-i hodina,
Zi și noapte am smuls din suflete neghina,
Am vrut să aveți în gânduri numai soare
Și numai cânt de liniște și floare.

Pe frunte ne stă scris: UNIRE,
Cuvântul plin de vis și de cântare,
Poruncă sfântă pentru făurire
De veac nou pe vechile hotare.

Și-așa uniți ani mulți de-arândul
Vă vom trimite sufletul și gândul,
Vouă, celor ce răscoliți după roduri prin tină,
Vouă, celor însetăți de slovă și lumină.

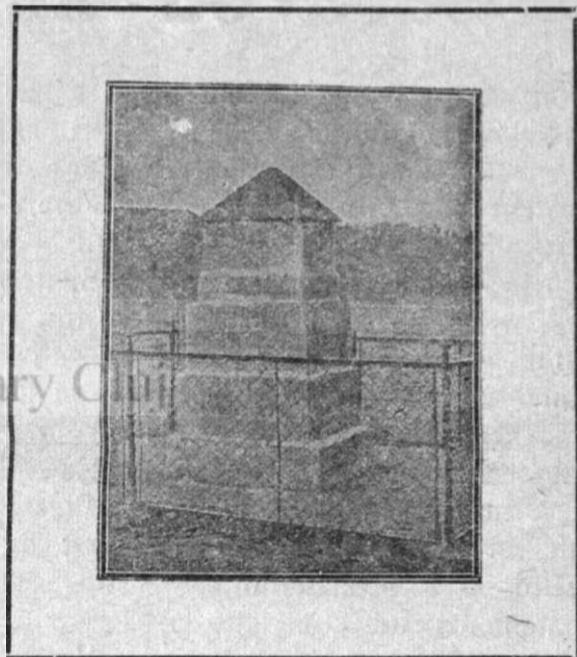
TRAIAN DRAGOȘ

După un sfert de veac

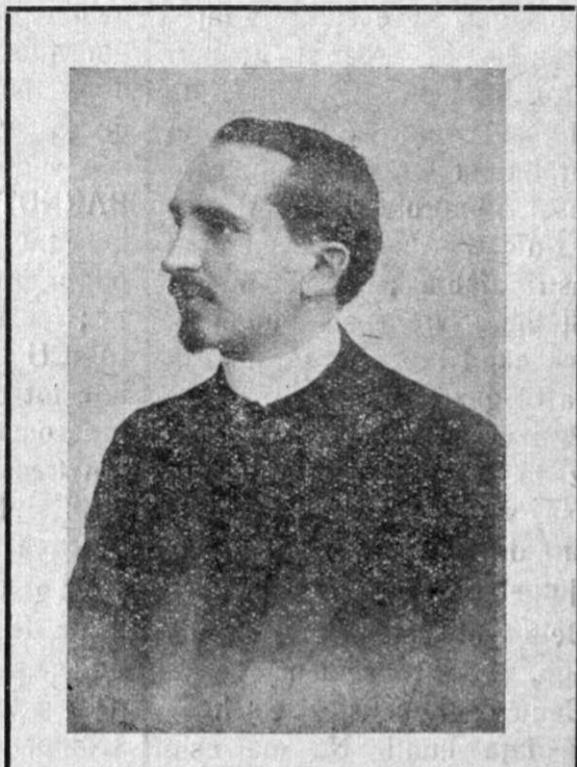
Era anul Domnului 1919, luna lui Ianuarie. Erau vremi de mare bucurie, căci după veacuri multe de cumplice suferințe s'a ajuns la „plinirea vremii” la marea unire de la 1 Decembrie 1918. Blajul era în haină de sărbătoare. Vedea înfăptuit ceeace prezicea de multă vreme prin cărturarii și dascălli săi,

nesc și românesc, scrise spre mai mareă mărire a lui Dumnezeu și spre rodnica sporire sufletească a cititorilor. Se simțea tot mai mult trebuința unei foi pentru popor a Bisericii noastre. Poetul Alexandra Vlăhiță spune atât de frumos:

„Ca 'n basme-ia cuvântului putere
El lumi aevea face din păreri”.

Unire

Iuliu Maior
înainte cu 25 de ani

Un proverb spune cu multă dreptate că suntem ceeace citim. — „Spune-mi ce citești, ca să-ți spun cine ești“. — E atât de mare puterea cuvântului tipărit, încât e în stare să schimbe lumea. Voind să dăea poporului o foaie bună, creștinăscă, răposatul Al. Lupeanu-Melin și Păr. Iuliu Maior au întemeiat *Unirea Poporului*.

Primul număr a ieșit la 30 Ianuarie 1919. La 30 Ianuarie Sfânta Biserică prăznuiește pe ai lumii mari dascăli și ierarhi — Vasile cel Mare, Grigore Teologul și Ioan Gură de Aur. Școalele Blajului și-au ales pe acești trei mari dascăli ai lumii de patroni creștini. La 30 Ianuarie școalele Blajului îmbracă haină de sărbătoare și cereasca ocrotire a celor trei sfinți. Tocmai în această zi mare a ieșit și cel dintâi număr al *Unirii Poporului*. Proprietarul foii era la început Consiliul Național Român din

Blaj, iar redactor era șicusitul mănuitor al condeiului, talentatul scriitor blajan — profesorul Alexandru Lupeanu-Melin. Dăruit de Dumnezeu cu talent de povestitor. A scris ca nimeni altul despre oameni și fapte din Blajul de altădată, desigurând de sub vălul uitării mulți oameni și multe fapte însemnate.

Oricine vrea să cunoască ceva din Blajul vremilor apuse, citește cu bucurie minunatele — Evocări din viața Blajului — ale lui Alexandru Lupeanu-Melin. A scris peste 40 de cărți, dar a scris și în foile pentru popor. În *Unirea Poporului* a scris aproape număr de număr. În primul număr scrie despre rostul acestei foi. Scrie atât de frumos, încât își place să recitești gândurile sale cu rate ca roua dimineții și năzuințele sale mari pentru cititorii de pe sate. Iată ce scria în primul număr:

Josif E. Naghiu

alege pe celea curate, celea, care pot să ne fie spre folos și vom pune în lumina adevărului pe prorocii mincinoși, arătându-i cu degetul.

Bine îl dorim, ai lui slujitori vrem să fim. Aceasta e cărarea noastră. Cine ne înțelege, să ne urmeze! Al. Lupeanu-Melin

După 25 de ani

Când privesc cele 25 volume mari și groase, care cuprind străduințele noastre de 25 de ani, mă cuprind simțmintă pe care nu sunt în stare să le astern pe hârtie.

Inainte de toate îi mulțumim lui Dumnezeu care ne-a ajutat să putem scoate această gazetă vreme de 25 ani.

Când mă gândesc, peste câte greutăți am trecut, cum am început, cât am lucrat, câte nopți nedormite am petrecut, de câte plăceri ne-am lipsit și de câte ori am tremurat pentru această gazetă, trebuie să recunosc că numai Dumnezeu este acela care ne-a susținut și ne-a ajutat să tipărim vreme de 25 ani, deși nu aveam nici un ban și nici un ajutor bănesc de nicioare.

Aș dori să știu că, afară de „*Unirea*“ dela Blaj, care ziar din scumpa noastră Tară Românească a mai trăit atâția ani fără nici o subvenție, numai din săul său propriu și care ziar a mai fost scris fără de a primi cei ce-l scriu nici un ban drept remuneratie, numai din curată insuflețire și dragoste față de cetitorii săi?

Cuvine-se că, în această clipită sărbătorescă, să-mi aduc aminte de celce impreună cu mine a fost întemeietorul și vreme de 18 ani directorul acestei gazete, de răposatul profesor Alexandru Lupeanu-Melin, unul dintre cei mai distinși băbăti ai Blajului. El a fost cel ce i-a dat cele dintâi îndrumări și cele dintâi directive.

Bunul Dumnezeu cu siguranță îi va fi răsplătit până acum străduințele și jertfele sale și-l va fi așezat în corturile drepțiilor, îl va fi odihnit în sănurile lui Avram și cu drepții îl va fi numărat.

La moartea lui, „*Unirea Poporului*“ numără 3000 abonați. De atunci abonații s-au ridicat binișor, ca apoi în 1940, după neamului nostru la Viena, și scadă deodată la aproape 7000. Tot voia lui Dumnezeu a fost că, după un apel naților s'a ridicat nu peste mult din nou, de astădată la peste 7000, dintre cari însă durează mulți, foarte mulți, răi platniții.

Eu din parte-mi am făcut tot ce am putut ca să reduc cheltuielile gazetei la cât mai puțin, de aceea i-am mutat redacția și administrația în locuința mea, îngajându-mi întreagă familia la administrarea acestei gazete.

Imprejurările grele de astăzi ne apăsă din nou foarte greu. Gazeta trece tocmai acuma prima nouă și grea criză, din care tot numai în Dumnezeu ne este speranță că ne va măntuvi.

Mulțumesc tuturor colaboratorilor vechi și noi pentru sprijinul dat, precum și cetitorilor cînșită că singuri ne-am susținut și ajutat. Aduc mulțumit sinceră Tipografiei Sfântandrei, care de multe ori din mari impasuri ne-a scos, mai ales că răuplatnicii ne pricinuiau atât de amare.

Inchei acest al 25-lea an al gazetei cu nădejdea nestruțită, că o gazetă de 25 ani încă nu este prea bătrâna că să trebuiască să se prăpădească, ci, din contră, cu atât este mai îndreptățită la un trai că mai sigur. Nădăduim că cetitorii noștri își vor da seama, că, pe lângă Dumnezeu, fără sprijinul lor nu vom putea dăinui.

Fie numele Domnului binecuvântat, de acum și până în veac!

Iuliu Maior

Cărarea noastră

Noi, cei care scriem această gazetă, suntem cu toții răsăriți din opincă, feciori sau nepoți de săteni

Părinții și frații noștri sunt la coarnele plugului, lângă topoștea coasei, în brazda ogorului dătător de pâlnie, sunt dintre cei mai aleși muncitori ai neamului, plugari cu palme aspre și cu suflete curate. Dintre dânsii am ieșit noi, ei ne-au trimis, ca să intrăm în împărăția slovelor și a învățăturilor, să răsbatem cu trudă multă, cu lungi nopți de priveghiere, între slujitorii cărților, să le învățăm meșteșugul, să le culegem înțelepciunea, să aibă și neamul nostru oameni cu știință de carte, și comorile încuiate în ogorul tiparelor să-le punem în folosul poporului din care ne-am ridicat. Aceasta e menirea noastră sfântă și acestei meniri înălțătoare vrem să slugim astunci, când începem să tipărim această gazetă.

Prin urmare, când venim astăzi la voi, frați săteni, venim acasă, venim la părinții și frații noștri dragi, ca să-le stăm întrajutor cu învățătura noastră.

Dela voi am plecat, la voi venim, ai voștri suntem.

Când vă grăim astăzi, e schimbăță față lumii. Nu mai este ceeace era ieri. S'au prăbușit împărății, au căzut în țărīnă coroane de regi, stăpâni și asupratori de mai înainte au înge-nunchiat în noioiul drumurilor; lumea ia o nouă infățișare.

Și socotim, că mai mult ca oricând aveți trebuință de-o

vorbă limpede, de un grai curat românesc, pornit din inimi surori cu ale voastre, care să vă arete calea cea bună spre fericirea pământească.

Suntem Români din sângele vostru, avem aceleași gânduri și aceleași suflete, ca voi. Și dorim să vă fim povătuitori fără vicle-nie în zilele de prefacere de astăzi.

Crezul nostru este deschis și curat, ca laptele măicuțelor noastre, care ne-a hrănit în copilărie.

Vrem luminarea satului prin înțelepciunea tiparului bun; ținem la credința creștinească a părinților noștri, jurăm îndeplinirea țintelor veșnice ale neamului nostru românesc; ținem cu sfintenie la cuvintele lui BĂRNUTIU de pe „Câmpul libertății“ din 1848, care visa un popor liber și stăpân pe soarta lui; ne închinăm memoriei lui IANCU și păstăm cu scumpătate tot ceeace fruntașii neamului românesc de pretutindeni, din trecut și de astăzi, au hotărît și hotăresc spre binele și fericirea Poporului Românesc.

Vă grăim din Blaj, acest vechiu lăcaș de carte românească, de unde a răsărit lumina învățăturii pentru toți Români, din Blajul școlilor și a dascălilor, vrând să propovăduim aceeașă învățătură, cinsti și hărnicie.

Vrem un popor de săteni și litorii, deștepți, bogăți și fericiți. Bogăți prin muncă și luminați prin carte bună și dreaptă.

Din multe idei și crezuri, care împânzesc lumea astăzi, noi vom

douăzeci și cinci de ani în viața unei gazete pentru popor, e un eveniment rar, mai ales atunci când nu e susținută de o oarecare asociație. Sunt atâtea și atâtea gazete care au pornit din plinătatea unor inimi, la început spumegânde, dar care cu timpul s'au ofilit și au murit. Le lipsea sufletul conducătorilor, care trebuia să trăiască în ea și numai pentru ea.

Unirea Poporului n'a avut în spatele ei nici o asociație cu bani

mulți, care s'o ajute la nevoie, schimbă a avut acele suflete despuși vorbeam mai sus. Ele au făcut minuni de vitejie în lupta cu greul și pentru acest copil al lor s'a cheugat acest număr sărbătoare pe o adevărată sărbătoare pe deștepării mintii.

Mă simt, că să fiu sincer, ne-măndru, că am fost chemat să fiu redactor al acestui număr, cauzat în vreme și să schizez tot

25 ani de muncă

— Dare de seamă —

Douăzeci și cinci de ani în viața unei gazete pentru popor, e un eveniment rar, mai ales atunci când nu e susținută de o oarecare asociație. Sunt atâtea și atâtea gazete care au pornit din plinătatea unor inimi, la început spumegânde, dar care cu timpul s'au ofilit și au murit. Le lipsea sufletul conducătorilor, care trebuia să trăiască în ea și numai pentru ea.

Unirea Poporului n'a avut în spatele ei nici o asociație cu bani

uriașă muncă depusă pentru sat de cei cari au susținut prin scrisul lor această gazetă.

Pentru ca să vedem mai lămurit diferite ramuri de lucru pentru sat, am împărțit darea de seamă așa: — Inceput. Conducători. Primele condeie. — Suflet. Luptă. Biruință. Diferite articole. — Articole religioase. — Povestiri. — Poezii. — Poezii populare. — Teatru. — Cunoștințe folositoare. — Doctorul satelor. — Colaboratori plugari. — Alte colaborări. — Mersul gazetei

Din aceste titluri se vede limpede munca gazetei pe diferite ogoare. Să le vedem puțin mai amănunțit:

Inceput. Conducători Primele condeie

Era după înfăptuirea marelui vis. Zăgazurile care opreau lumina să curgă spre satele ținute de veacuri în intuneric au fost sfârâmate, totuși lumina nu putea să vină. Școalile încă nu erau aranjate, iar cărti și gazete pentru săteni dornici de slovă nu erau.

Erau însă la Blaj doi tineri profesori cari se gândeau la lucrul acesta; era regretatul *Al. Lupeanu-Melin* și directorul de acum Pă. canonico *Iuliu Maior*.

Erau tineri și plini de visuri, dar fără un ban. S'a găsit însă un om, care i-a înțeles și le-a dat tot ajutorul care se putea. Acest om era Pă. Vasile Suciu, vicar capitular, conducătorul „Consiliului Național“ din Blaj.

A urmat alegerea numelui; care a adus discuții aprinse. Fiindcă gazeta noastră urma să fie ca număr poporal al plinei de suflet românești „Unirea“, Pă. Iuliu Maior a propus să se numească „Unirea Poporului“. Cu toate că s'a opus într-o cătiva Episcopul de Oradea Dr. Dumitru Radu, totuși a rămas așa.

Și primele șiruri pline de bună Vestire ale gazetei au pornit către state într-un 30 Ianuarie 1919.

Conducătorii gazetei erau cei doi tineri *Al. Lupeanu-Melin* și Pă. *Iuliu Maior*.

Lupeanu înainte de aceasta a mai scris pe la „Libertatea“ din Oraștie a Pă. Moța, la „Răvașul“ Pă. Dr. Ilie Dăianu, unde a primit și numirea de *Melin*. De altfel el mai avea și alte nume ascunse cu care îscălea: Sandu Popii, Dascălul Sandu, A. Sandu, I. Târnava. Sandu Logofăt, Ion Grăunte, Nic. Secăsanu, și altele.

Dacă ai lua amănunțit să amintești tot ce-a scris el în ziar, ar însemna să umplem acest număr și eu toate acestea să nu gătăm ce avem de spus. Nu putem să spunem numărul nemurărilor articole nesemnate, a lucrărilor de umplătură cu stiri, apoi articole multe și serioase scrisă aproape la inceputul fiecărui număr, plesele de teatru, cari au înflorit râsul pe buze, sau au stors lacrimi din ochii cetitorilor, povestirile aceleia minunate care au fost adunate în cartea „E-

vocări din viața Blajului“, călătorii și altele. Toate acestea sunt cunintele unui suflet și-a unei vieți închisă în aceste pagini.

La început Lupeanu îscălește în calitate de redactor. Abia în 20 Noemvrie 1919, când ajunge deputat, îscălește ca director, iar Pă. Iuliu redactor responsabil.

In 7 Octombrie 1937 săriile l-au chemat în veșnicie, unul din stâlpii dela baza gazetei s'a prăbușit și-a mai rămas doar unul singur care să ducă pe umerii lui toată greutatea unei redacții, e directorul din 1937 încoace, adică Pă. Iuliu Maior.

Pă. *Iuliu Maior*, sufletul gazetei, a scris cel puțin jumătate din rândurile acestea apărute vreme de 25 de ani. Nu le-a îscălit nici pe-un sfert din ele, pentrucă nu voia să aibă un nume tipărit de zece ori pe aceeași pagină, ci voia altceva; o gazetă frumoasă, bogată, o gazetă care să-i mulțumească pe toți. Si a izbutit după nesfârșite greutăți să-și aibă, cu mândrie spus aceasta, una din cele mai bune gazete pentru popor dela noi.

Puțini vor înțelege bucuria acestui părinte care își vede mare și cu un rost copilul — și gazeta aceasta nu este altceva decât copilul minții și-a sufletului acestui neobosit și ocrotitor bun părinte.

Pelângă articolele de fond, pelângă știrile alese anume și îmbrăcate cu căldura scrisului, impletit anume pentru sat, a mai dat altceva sufletelor flămânde de lumină și adevăr, le-a dat acele prețioase „Grăunțe sufletești“, despre cari ar fi atâtea de spus. Oare pe căți credincioși i-a scăpat din mrejile colorat promițătoare ale altor religii? Oare n'au fost aceste grăunțe singura biserică, singura carte, sfântă, singurul preot întăritor de suflete la români aruncați de soarte în îndepărtația Americă? Căji ostași plecați pe front nu ne-au scris scriitori mișcătoare pentru această cuminecătură bună care pregătește sufletul în fața morții?

N'avem cuvinte care să cuprindă în ele toată lauda care ar trebui adusă acestor leacuri întăritoare de suflet.

Pă. Iuliu Maior nu și-a uitat prietenii cu care a pornit la drum. Făcând o colectă prin ziar a zidit un monument lângă amintirea lui Lupeanu. Acum colectează pe aceeași cale pentru zidirea unui monument în cinstea marelui compozitor de cântări Iacob Mureșanu.

Nu mai amintim grija pe care o poartă cântărețului și compozitorului: Nicodim Ganea.

Și-ar mai fi atâtea de spus lângă faptele bune ale acestui părinte al tuturor și despre munca depusă în paginile gazetei, dar le lăsăm pentru ca să nu pară laude, ci să vorbească faptele.

Am văzut începutul și conducătorii. Lângă acest început bine fixat, totuși sfios, s'a alăturat imediat oamenii de suflet.

Primul lucru făcut de conducătorii ziarului a fost deschiderea di-

feritelor rubrici în care să scrie tot ce doare și interesează satul.

S'a scris articole pentru gând românesc, istorie și revolta săngelui dac: (Al. Lupeanu, Iuliu Maior, Zenovie Păclișanu, Dr. Crișan Suciu (s. a.).

Altele pentru suflet și nădejdi, scrise de cele mai mai înalte și mai respectate fețe bisericești: (Dr. Al. Nicaescu, Dr. V. Macavelu, Gh. Dănilă, Pă. Stefan Roșanu (și sub numele de Senior, s. a.).

Tot aici și-a continuat ucenicia povestirilor, harnicul director al gazetei pentru popor „Foaia Noastră“: Septimiu Popa.

Poezia și-a găsit cel mai fericit început cu nume cu cari se mândrește azi Ardealul întreg. Amintim pe Teodor Murășanu, poetul „Luminilor suflate de vânt“ și-al „Lilioarei“, premiat de mai multe ori pe întreaga țară, Iustin Ilieștu, cântărețul durerilor ardeleni, ajuns astăzi pe fiecare gură care strigă românește, apoi S. Atudeanu (Iustin Salanțiu) cu cântecele lui de surgală și dimineați, și Tânase Cluvic (Gh. Dănilă) cu poezii pline de râs și voie bună. Si alte destul de însemnate colaborări.

Poeziile populare în deosebi au fost cu drag tipărite.

Pentru proaspătii învățători reîncrăță în lumea nouă Toma Cocîșu trimetea sănătoase sfaturi pedagogice.

Chiar și pentru femei sora Lalili (Dna Emilia Hopărtean) își trimitea sfaturile sale bune și prietenoase.

Cunoștințele folositoare pentru luminarea sătenilor atât de bogate și de gustate, au fost scrise de mâna care a săvârșit cu nesfârșită dragoste treburile gospodărești, a lui Ioan F. Negruțiu, sau neobosită pană a lui I. Popu-Câmpeanu, omul nesfârșitelor cunoștințe.

Și-a mai făcut această gazetă, ceeace cele mai multe gazete pentru popor n'au făcut, și anume: au deschis cu cea mai dragă inimă larg portile scriitorilor plugari. Ne vom ocupa despre ei mai târziu.

Ba, mai mult, a avut chiar și colaboratori din străinătate, ca aceea a cunoscutului prieten al românilor Ioan Urban Jarnik.

De altfel toate cele de mai sus au fost realizate în primul an de viață al gazetei.

Să vedem mai jos aceste realizări pe timp de 25 de ani.

Suflet. Luptă. Biruință.

Era 1919, după unire. Sufletele trebuiau aprinse și oțelile în nouă horă românească. Gazeta aceasta și-a înțeles chemarea și-a luptat cu suflet pentru suflete. Încă din numărul doi arată sătenilor însemnatatea sărbătorilor naționale.

Nr. 7 aducea „porunca vremii“: „ducerea la ispravă a lucrului început și păstrarea moșiei, asupra căreia cu dreptate ne-am făcut stăpâni“.

Nr. 9: „Glasul femelor“ cerea: „impotrivire“, „ale națională“, adeca-

curmarea oricăror veselii și petreceri până când frații și surorile dela Cris mor“ și „colectă de milostenie“, o adunare de ajutoare pe seama celor scăpați cu fuga din mâinile barbarilor.

Nr. 12: „Invierea cea mare“: „Iată cele mai frumoase Paști, pe care le-a avut Poporul românesc din Ardeal de-o mie de ani! O adevărată sărbătoare pentru toată suflarea românească și mai ales pentru noi cei de dincoace de Carpați greu întemnițați trupește, dar mai ales susțește...“

Nr. 13. Cu litere groase: „S'a început răfuiala“. „Oștirea noastră a început atacul în noaptea de 15-16 Aprilie — și înaintează biruitoare. Trupele românești sunt primite pretutindeni cu brațele deschise“.

18 Aprilie „Oștirea noastră merge tot înainte“.

20 Aprilie „Sătmărul, Carei-mari, ocupate“.

21 Aprilie „Oradea-Mare e în mâinile noastre“.

Si așa, zi de zi, cu sufletul năpădit de bucurie, gazeta anunță lupte și slinte biruințe, pentru neamul care aștepta.

Nr. 14. „Şoimii neamului“. „În sbor spre Tisa“.

Nr. 16: „3.15 Maiu“ de A. Melin: „Unde sunteți slăvite umbre dela 1848? Unde ești lancule, mările crai al Moților, și tu Axente, aprig căpită de legionari? Unde ești tu popo Vlăduț...? ...Unde sunteți voi înimoși dascăli ai Blajului dela 1848? ...Unde sunteți voi săteni cu cămăși albe și cu suflete indurerate? Unde? — Veniți și vă vedeați visul cu ochii... Sărbătoarea noastră este astăzi slobodă!“

Nr. 18: „Inchinare“ de A. Melin: „Lacrimile moșilor și strămoșilor noștri nu s'au vărsat înzădar. Dumnezeul popoarelor s'a îndurat spre suferințele noastre și, iată, în aceste zile de covârșitoare lumină ne trimite pe aleșii săi, pe bunii și obădătorii Nației noastre Românești!“

Nr. 19. „Blajul are stăpân“. „Sfintia Sa Vicarul capitular Dr. Vasile Suciu e Arhiepiscop și Mitropolit al Bisericii unite“.

Nr. 22: „Drepturile noastre“.

Nr. 25: „Cu orice preț să ne păstrăm libertatea căștigată!“ „Capitala României Mari“.

Nr. 26: „Înveșnicirea unirii“. „Patria românească“.

Nr. 28: „Marea noastră biruință: Luni 4 Aug. trupele române au cuprins Budapesta“. — Generalul Moșoiu în fruntea armatelor biruitoare. „Răsboiul nostru“.

Nr. 29: „Fala și tăria noastră“: „Voi sunteți fala și tăria noastră, viteji purtători de arme pe fronturi...“ „Cântecul lui Moșoiu“ de Sandu Popii (A. Melin).

Nr. 45: „Serbarea de 1 Decembrie în Blaj“.

Tot aici s'au mai pus și alte probleme în legătură cu anumiți vecini cu care avem și azi de lucru, tot aici s'a întrebă: „Ce-l cu Banatul?“, apoi despre „Svabii din Banat“, despre „Români din America“, despre „Ungurii și Iordanii din Ardeal“ și altele.

Și articolele acestea s-au continuat în vreme până azi, cu acelaș înalt gând de formare a inimilor românești, vorbind fie despre amintirea eroilor, despre vîrtejul lui 3|15 Mai, despre Alba-Iulia, cetatea suferințelor și a biruințelor noastre, cu prilejul oricărei sărbători naționale.

Prin ele au căutat să otelească sufletul satului pentru luptă și prin luptă pentru biruință.

Și cred c'a isbutit.

Diferite articole

Satul are multe probleme de deslegat. Cei care le cunosc și le bănuiesc foloasele, știu că numai prin luminarea satului se poate ajunge la luminarea lor. De aceea un ziar e cel mai bun mijloc pentru propovăduirea gândurilor bune. Articolele care cuprind astfel de probleme, au fost semnate în gazeta noastră de nume cunoscute.

In anul întâi de *Petrea Suci*, *Zenovie Păclișanu* ș. a.

Unul din cei mai buni prieteni ai gazetei noastre a fost profesorul *I. Pop-Zetcani*. Scrisul lui felurit și prețuit ne-a înflorit paginile din 1919 până târziu. A scris cu aceeași largime de vederi și despre „Bucuriile Paștilor“, despre „sărbătorile naționale“, ca și despre „Dorobanți și Vânatori“, „Armata ardeleană“, „Basarabia“, sau alteori stand „de vorbă cu țărani“ ne arată cum „se pâng satele“, ne vorbește despre „preoți și invățători“, ne vorbește despre toate larg, deschis, fără nici o umbră de ascunzări.

Vremurile au făcut să-i obosească peste hârtie condeiul. Totuși azi când bătrânețea, ca într-o poveste, trebuie să se preschimbe în tinerețe luptătoare, îl aşteptăm cu satele noastre iarăși.

Gavril Todica. Începând din Septembrie 1922 și până azi ne-a trimis pentru cititori sfaturi, lucruri interesante și folositoare. Cele scrise de el sunt așa de felurite, încât nici nu poți bănuia că un om poate să spună atâtea. Scrie despre „Munca proporțională“ ca și despre „Pâine“ sau altceva. De altfel numele lui prin scrisul mult, imprăștiat în diferite părți și-a căstigat locul cuvant în ochii tuturor acelora care caută slova.

Unul din tinerii colaboratori regulați ai acestei gazete e *I. Roșcovel-Obreja*. Scrisul lui e căutat și gustat. (1939—43).

Prof. Teodor Seiceanu (1941—43), harnicul strângător de cântece săncelene și îndemnătorec mănuitor de condei, a fost nelipsit din paginile noastre în ultima vreme.

Iosif E. Naghiu a început să scrie la noi abia în 1942, dar a avut în timp de un an una din cele mai bogate și mai felurite colaborări. Si ca să ne dăm seama de munca uriașă a acestui colaborator al nostru, amintim că deși era profesor în timp ce scria la noi, scria cu aceeași exactitate și la alte 7—8 reviste și ziare din țară.

A mai scris și pentru femei frumoase îndemnuri și îndrumări îscăind: *Sora Lilita*.

Petre P. Baciu, deși ne-a trimis câteva articole încă de prin 1938, adevărată colaborare strâns legată de gazetă, a început abia în 1943. Rândurile lui simple, scurte și pline de miez au fost în ultimul timp mult gustate. Petre P. Baciu se dovedește un scriitor anume făcut pentru popor. Nădăduim că pe viitor cuvântul lui tipărit pe aceste pagini să ducă multă înțelegere peste sate și depărtări.

Și-ar mai fi de amintit tot aici și alii ca *Liviu Hulea*, *G. Simu*, dar poate ne întâlnim cu ei în altă parte pe aceste pagini.

ACESTE „diferite articole“ au mai cuprins și alte probleme. Așa uneori prof. *C. Cherebețiu*, a scris în legătură cu *muzica*. *Toma Cocigiu*, directorul școalei primare din Blaj, începând din 1919 până azi, a trimis *articole pedagogice* pentru învățătorii săteșor, cuvinte de îndrumare și îmbărbătare. În munca desfășurată în gazetă pe ogorul pedagogic a fost ajutat cu f. serioase articole, între anii 1922—25, de actualul director al școalei Normale, *Teodor Megiesan*.

Articole frumoase pentru popor, sub titlul „din popor“, a scris și scrie *I. Sârbu*, într-o limbă frumoasă și mlădiaoașă. Tot el a dat diferite sfaturi juridice cetitorilor și a făcut cătăva vreme și „cum stă lumea și țara“.

O bogată activitate pe tărâm istoric a fost desfășurată începând încă din 1919, de actualul director al liceului *Sf. Vasile*, Dr. *Coriolan Suci*, scormonind cu aceeași putere de pătrundere trecutul lui „Axente Sever“ ca și al lui „T. Cipariu“ sau ca toate întâmplările petrecute în jurul anului de românească pomeneire 1848, pe care dânsul îl cunoaște mai bine ca oricine din Blaj.

De prin 1936 și până azi a mai lucrat din când în când pe acelaș tărâm istoric și cunoscutul profesor *St. Manciulea*, fie vorbind despre acelaș învolburat „3|15 Mai“, fie răsfoind alte „hârtii vechi“.

Articole religioase

Gazeta noastră răsărită în orașul bătrâneștilor credințe, a adus de multe ori cu ea fumul de predică și de tămâie din bisericile Blajului.

Pe lângă „grăunțele sufletești“ ale părintelui *Iuliu Maior*, despre care am vorbit în alt loc, cei mai de seamă fii ai bisericei noastre și au trimis cuvintele sufletului păstoresc prin noii către sate.

Le amintim numele: Mitropolitul *Dr. Al. Nicolescu*, P. S. episcop al Lugoju lui *Dr. I. Bălan*, Il. Sa *Dr. V. Macaveiu*, canonicul *Gh. Dănilă*, care dela început încă a fost unul dintre cei mai harnici și mai însufleți colaboratori, canonicul *Dr. Iuliu Florian*, care din 1925 și până la moarte, în 1931, regulat ne-a trimis, *Dr. N. Brînzeu*, *D-tru Nedea canonie*, *Prof. I. Vultur*, *Dr. I. Cristea*, *Dr. Leon Sârbu*, *Arhim. Teodosie Bonteanu*, *Valeriu Crișan*, *Pr. Oct. Fulicea*, *I. Sârbu*, *Şt. Dragu*; *A. Todea* ș. a.

In vremea din urmă „grăunțele sufletești“ le scrie *Pă. Oct. Fulicea din Hârseni-Făgăraș*, al căruia scris colorat este mult gustat de cetitorii.

Răsplata sufletelor întărite și înțoarse le va fi la Domnul.

Teatrul

„*Unirea poporului*“ a căutat să dea cititorilor hrana minții în toate direcțiile.

A cuprins în paginile ei și frumoase piese de teatrul. Care dintre cititori n'a râs cu lacrimi în ochi, când a gustat „Cârlig vinde pe suru“, sau „Leac pentru muieri“, n'a plâns cu hohote de mila „Fetiței orfane“ ale lui *Lupeanu*.

Teatrul pentru aceste pagini ne-a mai trimis părintele *Petre Herțegh*, din Aușeu, cunoscut și din articolele religioase. Piese sale îscurte, scrise mai ales pentru copii, la diferite ocazii le amintim după cum au apărut în gazetă:

„In sara de Crăciun“ — piesă într-un act, pentru copiii de școală (U. p. 11 Dec. 1927).

„La Paști“ — piesă pentru școlari, în 2 acte. Paști 1928.

„Colinda“ — scenă de Crăciun din viața copiilor școlari (U. p. 25 Dec. 1928).

„Ciungul“ — piesă populară din răsboi, într-un act (U. p. 28 Apr. 1929).

Dacă vremile se vor schimba, scumpetea va scădea, și hârtia va fi mai multă, nădăduim să dăm din nou cititorilor noștri alte piese frumoase, care la trebuință vor putea fi jucate.

Cunoștințe folositoare

Una din rubricile cele mai folosite, lucru de care și-au dat seama conducătorii gazetei, pentru că a fost nelipsită și scrisă tot timpul de nume grele și cuosciute.

In 1919 scrie ceva prof. *Al. Borza*.

De fapt deținătorul continu al acestei rubrici e *Ion Popu-Câmpenanu*. Pe acest neistovit muncitor pe ogorul scrisului îl considerăm al treilea părinte al gazetei, după *Lupeanu* și păr. Maior, prin dragostea și stăruința cu care se coboară săptămână de săptămână, dela începutul ei până azi, în rânduri.

Cele scrise de el poartă un parfum bun de părinte sfătuitor. Ele sunt interesante, aproape întotdeauna necunoscute, încheiate cu migală, pe înțeles, de tot felul și cu rezultate care se văd și se simt.

Prin aceste sfaturi a ajutat lumea necunoscătoare, nespus de mult. Satele îi mulțumesc cu glas mut. El le aude glasul lor neauzit și susține și e așa de plin de mulțumire, pentru că el tot timpul în schimbul celor date n'a primit decât mulțumire.

Gândul că sfaturile lui nu cad pe pietră, îl intineresc și-i dau puteri de muncă. Înainte mulți ani!...

Tot aici au mai scris *I. F. Negruțiu*, bătrânul de multe știutor de prin 1919—22, scriind și profesorul autor de cărți secundare *Nicolae Pop* (120—33). Amândoi au scris din ceeace o viață întreagă au învățat din cărți, dar mai ales ceeace au învățat din propria lor experiență muncind zi de zi, ca și niște plugari harnici, fără să se rușineze că sunt profesori. Ei o faceau aceasta, nu pentru că aveau

nevoie de căștig pentru trai, ci din dragoste pentru această „sfântă etul“. Mai amintim tot aici și pe *Stuparul Gavril*, care este păcedat.

Și fiindcă, cum spuneam mai sus, această rubrică e de mare folos pentru sat, în ultimul timp său mai adunat în jurul ei cățiva din cei mai buni ingineri ai noștri: *ing. Victor Rusu*, *ing. Agr. Ioan Gherman*, *ing. St. Boarta*, *ing. Aug. Degan*, *ing. Agr. D-tru Munteanu*, *ing. V. Frâncu*, ș. a.

Pe lângă cele scrise în legătură cu agricultura, am mai avut și alii colaboratori care să ocupă și alte lucruri folositoare. Așa de exemplu *Grațian C. Mărcuș*, sau *Prof. Olimpiu I. Barna* ne-au dat nemărate sfaturi în legătură cu cooperativele dela sate. Sau *Dr. I. Bianu* a fost un bun avocat sătmărit pentru cei copleșiți de nezăuri.

Vom continua și pe viitor cu aceste „Cunoștințe folositoare“ pentru D-voastră, ca citindu-le să deprindeți din ele tot ce-i folositor și să vă ajutați la nevoie.

Doctorul satelor

In sate doctorii sunt rare, boaledese, încercările de a le îndepărta la timp sau de a le da de leac nu se pot face, pentru că săteanul nu le cunoaște. Noi am deschis și o rubră pentru ele.

Cățiva doctori încercă să *Dr. I. Seican*, sau mai ales din 1940 încoace *Dr. I. Frățilă* său ocupă multă străduință de această. Rezultatele lor le bănuim.

Și pe viitor le vom duce mai departe.

Colaboratori plugari

Întemeietorii acestei gazete au voit, când au pornit la drum, să scoată o gazetă pentru plugari, o gazetă în care să caute să laude lucrurile bune făcute la sat și pe cele reale să le arete și să sătuiască pentru îndreptarea lor. Si noi suntem dela sat și cunoaștem necazurile și neajunsurile satului, dar acestea nu sunt peste tot la fel de aceea au deschis înaintea tuturor porțile gazetei, șirurilor care veneau dela sat și mai ales dela plugari și le-au publicat la loc de frunte. Amintim la întâmplare căteva: *Nicolae Anca*, maestru feră din Micești: „Puii de Moți la meserie“ (pe pag. 1). *Chirion Panță*, plugar din Feisa: „Mărturisire de credință“, (pe pagina 1).

Gheorghe Cupcea, plugar în comuna Breb, Jud. Maramureș: „Treporunci“ — cari au trebuit timute, dar nu se țin“, — (pe pagina 1). De altfel badea George ne-a scris mai multe: „Un Maramureșan la Blaj“, „Să cinstești ziua Duminicii“, „Vești triste din Maramureș“, s. a.

Si rândurile lor se strâng: poet

și scriitor *Jacob Susiu*, făuritor de poezii *Georgică Rusu*—*Şeulia la fel* *Jacob Poşa*—*Pănade, Pantelimon Duşa, Gavril Pocol, Ioan Năzneanu*, s. a.

Cantorii au avut în această gazetă un bun prieten, în frunte cu directorul ei, care să a interesat foarte mult și de deschiderea cursurilor de pe vremuri.

Numele lor s-au întâlnit foarte des în aceste pagini: *Cornel Bența, Timișan Iosif, Valeriu Nistor, Petărăceanu Filon, Ion Șuț, Grigore Veres* s. a.

Și căți alii iscălesc: *Privitor, Unul dintre cei de față, corespondent, sau altcum, sau nu iscălesc de loc.*

Suntem mândrii că gazeta noastră e aproape singura care are atâtia colaboratori plugari.

Pe viitor, dragi prieteni ai satelor, îndrăznii căt mai mulți și vă trimiteți spre noi gândurile, că noi o să vi-le primim cu drag.

Povestiri

Septimiu Popa, autorul „Caravanelor Ardebului”, și directorul „Folii Noastre”, a scris mai ales în primii ani ai gazetei noastre, foarte mult. Începe să colaboreze într-un număr din Februarie 1919 cu o crudă înțamplare „Gh. Tămăș”, ca să treacă la povestiri cu caracter religios: Osana, Osana, Doi bolnavi, și să ajungă la altele cu farmec și cu haz (Iaia, Raveca Prohodului, Ghiseft și pace! s. a.).

A mai scris și alte frumoase articole religioase.

Azi *Sepșimiu Popa* e înșirat printre cei mai buni povestitori care trăiesc.

Petrea Dascălul începând din 1920 și până azi, ne-a trimis regulat minunate povestiri pentru popor. „Fata cantorului” (Mai 1920), Mânia ciudarului dela începutul colaborării, ca și ultima dintre povestiri, cuprind acelaș condei care imbrățișează cald și iscoditor toată viața satului până în cele mai nebănuite ascunzișuri ale ei.

Dureri mocnite în inimi, bucurii pline de lumină, iubiri nenorocite, înțamplări de tot felul, toate capătă viață nouă când le povestește *Petrea Dascălul*.

Pentru talentul lui de rar povestitor „Astra” i-a oferit în cadrele ei un loc de cinste.

Și azi ca și în trecut e un isvor nesecat de lucruri noi.

Satele îl aşteaptă cu nerăbdare, ca să curgă înspre ele căt mai mult, ca un vin mulțumitor de suflete.

Nic. Lupu. (A iscălit și *N. L. Ioanăș*). Tot unul din colaboratorii noștri de când a luat ființă gazeta și până azi. Povestirile lui sunt interesante și hazlii. Alături de *Petrea Dascălul* și *I. Popu-Câmpăeniu* e colaboratorul cel mai regulat al gazetei: Numele lui apare aproape în fiecare număr, uneori chiar de mai multe ori în același număr. Din calendar apoi n'a lipsit niciodată.

Cu aceeași voioșie tinerească să-l avem și de-acum înainte în necazuri și răgazi.

Sabin G. Truția. Imi amintesc

cum pe vremuri o piesă a acestui povestitor, cu un lored crud, înebunit de vedenii, mi-a tulburat anii copilariei. Sabin G. Truția știe scrie și frumos și sănătos. „Femeia nărvășă”, ca și alte povestiri șiu să îndepărteze negurile de pe suflet și să iște pe guri râsuri sănătoase.

Dr. Ilie Dăianu, (Pascu Ludeanu) ne-a trimis la fel, din când în când, frânturi interesante din sfătușenia înțeleaptă și bătrânească a omului care a văzut, a auzit și mai ales a făcut multe.

Scrisul lui e de piatră rară, păcat că ne vine așa de rar.

Mugurel. Un mugur care crește din sănătosul trunchi a Părintelui Iuliu. A scris prin 1938-39 frumoase povestiri care cuprindeau în ele tinerețe și suflet bun, simțitor.

Păcat că nu mai scrie. Il aştepțăm să revie.

Gh. Savin ne-a trimis în vreme câteva snoave.

Teodor Hila, un Tânăr abia acum ieșit de pe băncile liceului, începând din 1941 ne-a trimis regulat frumoase și liniștite povestiri. Pe zi ce trece scrie tot mai premiător. Aștepțăm viitorul ca să-l împlinăscă.

Poezii

Gazeta noastră a avut, în ce privește poezia, cele mai frumoase colaborări pe care le poate avea o gazetă pentru popor.

Teodor Mureșianu, prof. la Turda, autorul mai multor minunate poezii și conducătorul uneia din cele mai bune reviste literare ardelene: „Pagine literare”, și-a trimis la noi prin 1919, câteva cântece.

Sunt cântece pe care le șoptim cu dar:

„Cântecul Clujului” — Când a intrat armata română, — 24 Dec. 1918:

... Curge Someșul voios
Căci pe drumu-anevoios
Cine trece 'n marș frumos?
— Este oastea românească,
Lumea-i strigă: Să trăiască!...

Sau duiosul

„Cântec de primăvară

Și-or să plece dela noi
Câte griji, câte nevoi
Mai rămân după răsboi
Lacrimile s'or sbici,
Suferește n'or mai fi!
Mândre cete de flăcăi
N'or mai merge prin bătăi
Și n'o să mai curgă sânge
Mamele nu vor mai plâng...

Dă-ne Doamne, dă-ne 'n tară
Scumpul vis de primăvară!

Justin Ilieștu (1919). Cântărețul durerilor de azi, plângă, și atunci aceleași triste povești: *Plecare*: — Azi sub gloriosul steag
Mândrii vom jura credință
S'om nuri sub el cu drag
C'a s'o ducem biruință
Celor ce ne-așteaptă 'n prag.

Haldeți, haideți să pornim
Și ordile barbare

Să le facem ființă
Scump Ardeal, azi la hotare,
Pentru tine ne jertfim.

Sau scumpe cântece de biruință
(Cântec nou s. a.).

Justin Salanțiu. (A iscălit pe vremuri S. Aiudeanul). Cântecele lui usoare, muzicale, încheiate parțial numai lumină și clopoței, ne-au sunat lângă hotarele înimei dela început și până azi atâtea povești de bucurie. Azi il cunoaștem atât din gazetă cât și din calendar. Întotdeauna poezia lui are ascunsă în ea frumoasa poezie populară, slăbită și mai colorată. Ascultați-l cum cântă în trecut:

Doină

Mândro, nu te supără
C'o veni și vremea mea,
M'oi întoarce odată iară
Când s'a pune pace'n tară
Si când n'oi mal fi sub steag
Voi veni la tine 'n prag
Cu poveștile de drag.

Sau:

Răvas

— Din fări străine —

Când gândesc mândro la tine
De prin tările străine
Las inima să mi-o fure
Ochii tăi ca două mure,
Obrăjori-ți de mărgean,
Dragostea de-acum un an
— Si aşa cu dorul meu,
Trece vremea... trec și eu...

Iuliu Domșa din Pețelca a scris regulat între 1932-35, frumoase poezii în această gazetă, ca și în calendar.

Ele sunt scrise când de un suflet creștinesc ca „Întoarcerea fiului rătăcit” „La Floriț” sau „La Crăciun”. Azi copiii buni cu steaua
Si fetișele gătite,
Au plecat voioși de-acasă
In sat pela colindate...

Alături de *Tănase Ciuric*, a fost unul din cei mai buni făuritori de versuri glumete începând dela „Tânguirea țiganului” până la povestea celor 2 jidani cari au mâncat muștar.

Prinde cu aceeași ușurință și glume din lumea satului, ca poeștea „Unui peșitor”, care se lăuda cu pământurile lui, cu turmele de oi și de vite, dar nu îndrăznea să se apropie de aleasa inimii. Ascultați ce gândeau fata în ea:

Vezt de câte ori scap fusă
Torcând colea pe lădiță,
Numai să pricepi bădiță,
Ori nu știi că fusul are
Plată dela fată mare:
Uite aşa, câte-o guriță?

Deși ne-a rămas în amintire mai mult prin poezile sale glumete, el a scris înainte și poezii frumoase, de adâncă durere omenească ca și „Cântecul pribeget”, sau aceea frumoasă scrisoare așa de potrivită pentru zilele de azi:

Din război

— Răspuns la o scrisoare —
Astăzi îl-am primit scrisoarea
Ce din fărt străine-mi vine
Ș'am ștut de pe adresă
Dragule, că-i dela tine.

Zece luni de când e pusă,
Trebe că te-or dus departe,
Cătărea pecești, Ioane,
N'am văzut pe nici o carte.

Dare-ar Dumnezeu, Ioane,
Să se pună odată pace,
Că-i păcat de atâta moarte
Si de tot ce azi se face.

Dar te roagă numai, Ioane,
Și-ti va ajuta Fecioara,
Ca să vîl să-ți crești copili
Si să-ți lucri moșioara.

Ne-am oprit mai mult asupra acestui harnic colaborator al gazetei pe care numai moartea l-a oprit ca să nu mai scrie, tocmai ca să-i cinstim amintirea, reproducându-i câteva frânturi din suflet și condei.

Printre cei mai de cinste colaboratori și printre cei mai apropiati prieteni dela început ai gazetei noastre este pă. canonic Gheorghe Dănilă. A scris pe vremuri și poezii semnându-le *Tănase Cluvic*.

In acelaș humor a scris prin 1932-33, iscălit N. L. Ioanăș și pă. Dr. N. Lupu. Și azi mai scrie, mai ales poezii cu caracter religios, la diferite ocazii și sărbători să dedică în schimb povestirilor.

Teodor A. Bodan, inv., Fărăgău, a scris destul de mult între 1926-38. Se pare din poezile lui un fragment din „Din război”; potrivit pentru azi:

Chiar și muștele visează...
Numai ea cu ochii umizi
Scrie, scrie și oftează.

Prunci 'n colț în străie rete
Coperți pe păticel,
Dorm visând zile mai bune,
Unul își întinde mâna
Si pe buza'nferbântă
Gângăvind roșește-un nume:
Cuvîntul scump de „tată”.

Gr. V. Flueraș (1932-37). A scris poezii frumoase, multe și cu drag citite. Au cuprins în ele: credință, natură și suflet românesc.

Răsărit de soare
In depărtările albastre
Blând soarele răsare,
Surâde plaiurile noastre
Scăldate'n aur și cicoare.

Sau:

Crai din Ghilda
Au venit trei crăi frumoși,
Insă nu pe cai spumoși,
Ci-nu venit pe jos... așa
Cum steaua le arăta.

Simion I. Crișanu (Traian Rămaneanu) scrie înduioșătoare versuri pentru cea mai sfântă iubire omenescă, pentru măicuțele care ne au născut și ne-au crescut și pentru maica maicelor:

Regina îndurării
Regina îndurăril,
Fecioară Preacurată,
In cerurile sfinte
De îngerlăudată,
Din tronul tău ascultă
Îndurata Jale,
A filor din marea
A lacramilor vale.

Sau pentru istoricul „Blaj”.
*Iu înima Ardealului, la 'mpreunări
 /de ape,
 Se'naltă falnic și măreț a Blajului
 /cetate
 Oraș vestit de neam străbun și plin
 /de 'nsufletire,
 Ce a scăpat cu gloria în carte de
 /smărire!*

Poeziile publicate de acest bun profesor și părinte blăjan în gazeta noastră și le-a adunat, gata pentru tipărire într'un volum. Le aşteptăm!

Nic. Nicoară-Dobârceanu, încă a scris destul de mult în aceste pagini. Pentru ca să ne dăm seama cum scria, luăm la întâmplare un fragment dintr-o poezie a sa:

Amintire

*Amintire! ce-mi mai păstrezi
 Din câte-ai fost odinioară?...
 Se schimbă toate... așa, cu anii
 Si vremea tot mai jos coboară.*

Acolo 'n casa noastră dela țără
 Unde-am lăsat părinți și frați,
 Te-ai încuibat, bogată amintire
 Si-mi dapeni anii mei nenumărați.

Frumos și potrivit scris.

Jacob Suciu — Valea largă. Acolo unde e talent, imposibil, în orice împrejurări ar fi pus, să nu îsbucnească. Satul și-a dat poeții lui ne-cunoscuți, care au scris frumos și împlinit. Ei au fost mulți încât să ajunsă la zicala: „Românul e născut poet”.

Așa e Jacob Suciu, țărănește, care ziau mânuiește plugul, sapa și coasa, iar seara și în zilele de sărbătoare condeiul. Poezia lui pe zi ce trece e tot mai pârguită și mai aproape de realizare. De obicei poezia lui, ca și articolele, poartă un tremur religios în ea:

Lăudați pe Domnul!

*Lăudați toți pe pământ
 Pe Domnul din cerul sfânt,
 Lăudați-l mic și mare,
 Bătrâni, tineri și fecioare...
 Sau:*

Călător

*Călător către apus
 Vino, vino, la Isus,
 Vino, nu întârzia
 Că-i cam scurtă viață.*

Pentru ceilalți plugari Jacob Suciu nu poate fi decât un îndemn ca să îndrăznească să-și trimită spre gazeta noastră, cu incredere, rândurile.

Printre tinerii colaboratori cari și-au făcut aicea ucenicia scrisului, trimițându-și căt mai des sufletul inchis în poezie, la această gazetă, mă consider și eu, dar e ușor de înțeles că nu mă pot opri să spun un singur cuvânt despre mine.

Din lipsă de spațiu, fără să se supere, pe ceilalți și amintim numai cu numele: Ilie Marin, I. Doina, Maria din Câmpie, Gh. B. Târnăveanu, Al. Vorhanovschi, Nic. Pintea, Al. Văcărescu, Silvia Hațegan-Nicoară, Iuliu Birou, V. Livadă, I. Lascu, A. Ilieș, Aug. Rusu.

Poezia populară

Satul are comori multe și nebănuite. Atâtea povești și mai ales

atâtea frumoase poezii, pe care numai bătrâni le mai știu, se pierd odată cu moartea lor. Noi cei tineri, împinși de o poruncă sfântă, nu trebuie să lăsăm să piară, din contră trebuie să le scormonim din bătrânețe și să le dăm din nou viață, publicându-le.

Noi am înțeles această poruncă și orice culegere poporala ne-a venit am publicat-o.

Ne-am bucurat când am văzut că acest lucru e înțeles chiar și de profesori cunoscuți ca și Olimpiu I. Barna sau Teodor Seiceanu. Chiar și eu am cules câteva.

Numele celor cari le-au cules sunt prea multe ca să le amintim acum. Le mulțumim însă. Ei și-au îndeplinit o datorie sfântă.

*

Alte colaborări

Să nu se supere cei asupra cărora n'am insistat mai mult, dar cred că înțeleg că dacă ne-am fi oprit mai mult la fiecare, ar fi însemnat să umplem cu aceste dări de seamă, întreg numărul festiv.

Dintre numeroasele colaborări reținem câteva nume cari au desfășurat o oarecare muncă în aceste pagini: Pr. Sabin Olea, Val. Câmpianu, Prof. Eugen Bucur, Prof. V. Abusait, Prof. Gh. I. Bîrîs, Prof. Emil Poenaru, Prof. Simeon Gîzavu, Prof. Celestin Cherebeșiu, Prof. N. Comșa, Prof. Virgil Stancu, Prof. I. Rinea, Prof. Emil Precup, Prof. Șt. Tarina, Păr. Mărgărian, Păr. I. Oniga, Păr. I. Cârnat, Păr. O. Moldovan, Păr. I. Racovițan, Corneliu Popii, Lucian Bociat, Minerva Oltean, Mija Aurel și alții.

Mersul gazetei

Azi vedem cu căt greu se scoate o gazetă; lipsește fie hârtia, fie că lucrătorii dela tipografie sunt mobilizați, fie că cele cari se scriu nu sunt la înălțimea cerută. La gazetele mari cari scriu regulat sunt bine plătiți. Noi nu putem face aceasta, pentru că n'avem nici banii trebutori pentru tipărirea ei.

In rândul redacției au lucrat în trecut cu multă râvnă cățiva oameni de suflet, dintre cari amintim pe A. Teodorescu și S. Orlan. Numele lor va fi scris cu litere de aur a gazetei. Din 1939 cinstea de redactor o ține Sever Barbu, Tânărul cu un scăpărat de condei.

Munca pe care o depune în paginile gazetei e de o prețuire grea. Scrisul lui e limpede, curgător, adânc și de-o simplitate rară. Când ii citești șirele, par că nu citești, ci ascuți cum își vorbește cineva.

Azi, alături de Părintele director Iuliu, face toată bucătăria redacției, scrie primăricole, lucrează și scrie și la calendar, urcă dârzi și nevăzut stâlp sub fundamentul bătrânești așezării a gazetei, ajutându-o în drumul ei sbuciumat mai departe.

De fapt dacă privești pe drumul trecutului, îi vezi mersul destul de sbuciumat. Greja conducătorilor era să aibă pagini căt mai multe și costul abonamentului căt mai mic. Azi lucrul se simte mai tare. Când

a apărut în 1919 avea 8 pagini și costa pe atunci un abonament de 24 cor.

Se vede că în 1920 greutățile s'au înmulțit simțitor, pentru că numărul paginilor scade la 4 și abonamentul pe un an se urcă la 40 cor.

Din 1921 continuând cu același număr de pagini, abonamentul se schimbă în bani românești: 150 lei. Cu același număr de pagini și cu același cost e până în 1924. Din 1925 se urcă iarăși numărul paginilor la 8. Așa continuă până în 1929, de când se mai urcă 30 lei și cu acest cost (180 lei), cu același număr de pagini (8) și-a tăiat drum prin vreme până în 1942. În anul acesta lucrurile stăteau nu tocmai mulțumitor și cu mare strângere de inimă a trebuit să mai cerem cetitorilor noștri dragi pe lângă cei 180 încă 80, adică 260 lei.

Anul 1943 a venit cu surpize și mai neplăcute. Hârtia lipsea de pe piață și a trebuit să aparem abia în 4 pagini, lucru pentru care a suferit o întârziere și calendarul, chiar în al 20-lea an al vieții lui.

Nr. 52
 Dela săptămână la săptămână tipografia ne cerea tot mai mult, trebuit din Aprilie să ridicăm costul la 360 lei și spre mai marea noastră durere în Septembrie la 400 lei. Dacă sunteți oameni înțeleitori, faceți, așa de curiozitatea următoarea socoteală: pe noi îl costă 45.000 lei. Într-un an sunt 52 de săptămâni. Înmulțiti cele 45.000 lei cu 52 și vedeti, căt ne costă gazeta într'un an.

Si apoi trebuie să țineți socoteală că avem milioane de lei pe la nații răi platnici.

Plata lor le va fi, după fapă în lumea celalătă.

S'au împlinit 25 ani de muncă. Suntem la răscrucă de veacuri. Mâine, dacă se va însemna iată cerul, vom fi vechii luptători din 1919, care vom încerca să lecuiem rănilile și vom netezi furtunile.

Inainte, Părinte Director, umbra lui Lupeanu ne îndeamnă!

Inainte cu Dumnezeu, tot înaintel.

Trătan Dragos

După un sfert de veac

(Continuare din pagina 1 și 2)

Calendarele

Unirea Poporului s'a îngrijit să dea cititorilor săi an de an calendare. Pentru mulți calendarele sunt singurele cărți pe cari le citesc. Biserica se îngrijeste să dea fiilor săi calendare creștinești. Conducătorii foii noastre au tipărit în fiecare an calendare cu cuprins bogat, din a căror citire poți învăța multe. Cine nu cunoaște azi „Calendarul dela Blaj?”. E o placere să-l citești, căci găsești în el tot ce vrei — mersul vremii, târgurile din Ardeal, învățăturile creștinești, povestiri din cele trecute vremi, sfaturi doctoricești și îndrumări pentru o mai bună lucrare a pământului și e împodobit cu chipuri frumoase, bine alese. E singurul ce apare azi în Biserica noastră.

Calendarul dela Bicsad, îngrijit de harnicii călugări bazilieni, Calendarul foii Viața Creștină a Părintelui Vasile Chindriș, Calendarul Tinerimii îngrijit de P. S. Sa Dr. Ioan Suciu al Oradiei, Calendarul gospodarului îngrijit de Canonul Ioan Georgescu se tipăresc în Transilvania de Nord. Frumosul calendar al Agrului (Asociației Generale a Românilor Uniți) ce apără la Cluj, azi nu mai poate fi tipărit. Ne pare bine că acest calendar pentru popor se răspândește tot mai mult. Avem datoria de a-l recomanda și altora, căci e cel mai bun prieten și sfătuitor al gospodarilor.

Cel mai vechi calendar românesc s'a tipărit la Brașov în 1733. De 211 ani s'au tipărit multe. Calendarul Unirii Poporului se pomenește între multele calendare și ocupă un loc de frunte, căci e creștinesc și e scris pe înțelesul tuturor.

Indreptar bisericesc

Ceice cântă la strană știu că tipicul bisericesc nu e lucru ușor. Trebuie să ai multă practică, să cunoști bine tipicul. După felul cum se schimbă sărbătorile, se fac anumite schimbări în fiecare an.

Unirea Poporului se îngrijeste, să dea în mâna cântăreștilor bisericesci an de an căte un Indreptar Bisericesc, în care găsești îndrumări foarte folosite: Evanghelile și Apostolii de peste tot anul, tipicul sărbătorilor cari cad la anumite zile din Postul Mare și multe alte lucruri foarte folosite. Tot anul le are în mâna celice conduce strana, și îi servesc de îndrumător foarte bun. Asemenea îndrumări tipicale mai tipăresc în Ardealul de Nord harnicii călugări bazilieni dela Mănăstirea Bixadului, care azi e cea mai luminoasă vatră de tipărire și de răspândire a cărților de rugăciuni și de sfaturi creștinești.

Şematisme

Calendarele dela Blaj cuprind și șematisme, adică arătarea parohilor, a mănăstirilor și a școalelor noastre, cu numele tuturor slujitorilor acestor așezămintelor. Sunt de lipsă spre a ști, cum să Biserica noastră. Unirea Poporului a tipărit în 1941 un șematism bisericesc. E cel mai nou șematism pe care îl avem. Vedem în el și parohiile pe cari le avem azi în Vechiul Regat, pe unde sunt mulți credincioși ai Bisericii noastre, refugiați din Transilvania de Nord. Răsfoind acest șematism, vezi toată situația de azi a Bisericii noastre. Ai acolo și fotografii mai marilor noștri biserici din toată Transilvania. În fiecare Dieceză se tipăresc asemenea șe-

matisme. În biserică noastră s-au tipărit multe șematisme, de mai bine de o sută de ani. Unele din ele sunt adevărate cărți de istorie bisericească, cuprindând multe lucruri însemnate despre trecutul așezămintelor noastre bisericești. Dintre cele mai mari să pomenim Șematismul tipărit la Blaj în 1900 cu prilejul împlinirii a două sute de ani, de când prin harul special al Celui Atotputeric s'a înfăptuit pentru totdeauna Sfânta Unire cu Roma Sfântului Petru, vârhounicul apostolilor și un Șematism tot atât de mare și de important tipărit de Dieceza Lugojului.

E bine să răsfoim căteodată Șematismele, ca să vedem, care e starea de azi a parohiilor noastre și cine sunt mai marii noștri bisericești, orânduiți de Bunul Dumnezeu să fie înainte stătători în Sfânta Casă.

Cărțile Bunului Creștin

Pentru îndrumarea religioasă a cititorilor noștri și spre a da în mâinile tuturor credincioșilor noștri cărți scrise pe înțelesul tuturor, Părintele Iuliu Maior a întemeiat o bibliotecă religioasă, tot în legătură cu *Unirea Poporului*. I-a dat un nume foarte frumos: *Cărțile Bunului Creștin*. Bunul creștin trebuie să citească aceste cărți, spre a se lumina și mai mult asupra lucrurilor bisericești, pe cari bine este să le cunoaștem. În această bibliotecă s-au tipărit următoarele cărți de mare folos susținut:

1. Păcatul, răul cel mai mare din lume, 1924.

2. Fiți desăvârșiți. Gânduri, sfaturi și îndemnuri 1924.

3. Bolșevicii și Biserica, 1925.

4. Darul lui Dumnezeu, 1925.

5. Adevărată fericire. Gânduri, sfaturi și îndemnuri despre poruncă iubirii de Dumnezeu, îndreptate către creștinii zilelor noastre. 1925.

6. Taina spovedaniei sau ce trebuie să știe fiecare creștin înainte de a se spovedi. 1928.

7. Tânărul apostolilor din toate Duminecile de peste an. 1928.

8. Legea strămoșească. 1928.

9. Tânărul Evangeliilor din toate sărbătorile de peste an. 1929.

10. Tânărul Apostolilor din toate sărbătorile de peste an. 1930.

11. Taina tainelor: Sfânta Cunoscătură. 1929.

12. Sfânta Liturghie: jertfa Legii Noii. 1931.

13. Durerea, sora noastră nedepărțită. 1931.

14. Tânărul Evangeliilor din toate Duminecile de peste an. 1936.

15. Cărticica mirilor. 1937.

16. Cărticica soților de căsătorie. 1937.

17. Cum să ne creștem copiii. Căteva sfaturi pentru părinții de astăzi. 1937.

18. Cele șapte cuvinte de pe cruce ale lui Isus. Șapte predici de postul mare. 1938.

19. 54 predici scurte pentru popor întocmite după textele apostolilor din toate Duminecile de peste an. 1938.

20. 57 predici scurte pentru popor întocmite după textele Evangeliilor din toate Duminecile de peste an. 1940.

Alte tipărituri

Ca adăos la *Unirea Poporului* s'a tipărit — *Ardealul și Războiul dela 1877-78* — de M. Seulescu, profesor la Universitatea din București. În 1922 *Unirea Poporului* publică — *Cântecele Iancului*.

S'au mai tipărit și alte cărți, de

mare folos pentru cititori. La pasul de 25 de ani de muncă pentru propovăduirea creștinească și românească prin slova *Unirea Poporului*, constatăm cu plăcere roadele foarte bogate pe cari le-a adus. Sunt bogate și mult promițătoare. Dorim din tot sufletul, ca în viitor să se poată înfăptui și mai multe lucruri frumoase, spre mai mare mărire alui Dumnezeu și spre folosul suțietesc al mililor de cititori.

Prof. Iosif E. Naghiu

Pavel Dan și Unirea Poporului

In ultima vreme se aude tot mai des numele lui Pavel Dan. Până a trăit, a fost însă un neîndreptățit, un scriitor cunoscut numai în marginile Transilvaniei, deși s'a dovedit un nume neîncăpător în granițile țării. Mai anii trecuți revistele italiene scriau cuvinte de laudă, pe cari noi niciodată nu le-am găsit, pentru marele scriitor din Tritenii de sus, de lângă Turda.

Pavel Dan a ajuns prin 1932 profesor la Blaj, după strălucite studii făcute. Ajuns odată aici, nu și-a uitat că el s'a ridicat din sat. De aceea a bătut sfios într-o zi la ușa Părintele Iuliu Maior, cu dorința de a-și trimite și el cuvântul către satele lui dragi,

Suntem mândri, pentru că în aceste pagini și-a continuat ucenia scrisului.

Cei cari doresc a-i cunoaște meritul și diferențele laturi ale scrisului lui, le găsesc în colecția ziarului din anii 1932 și 1933.

Uneori îl găsim rar gazetar pentru popor, lucru care se vede din articolele îscălrite și mai ales din cele neîscălrite, din știrile lucrate cu migăleală în sănătos grai de sat.

Alteori îl găsim tot în aceste pagini, dârzi slujitor pe altarul sănătoaselor și bătrâneștilor noastre obiceiuri și credințe.

Ascultați-i cuvântul: „S'a schimbă lumea. Vremea curge cum curg apele; alți oameni, alte obiceiuri; alte gânduri și alte pretenții. Mai de mult copilul gândeau cum a gândit și tatăl lui, iar acesta ca moșul, și astfel viața avea un sir, un gând, pe care se puteau înșira faptele unor rânduri de oameni, cum se înșiră mărgelele pe atâa“.

La fel vorbește și despre portul nostru de o frumusețe rară, despre oamenii care „sărutau mâna preotului, îi dădeau ce i se cuvenea și de aceea și Dumnezeu era mai dăinic cu ei“.

Pavel Dan era un prieten al cântecului. Numai un prieten adevărat putea să strige așa de desnădăjduit: „Nu vă uitați cântecele! Cântecul e scump și sfânt“.

„În cântece vechi ne-au legănat părinții, în cântece și-au plâns ei durerea vremurilor de restrîște. Cântecul ne aduce aminte de faptele vitejești ale strămoșilor, de locurile în care ne-am născut și de tot ce am suferit, de ce s'a bucurat și de ce a plâns acest oropsit neam românesc“.

„El e singura moștenire pe care străinii, oricără au fost de asupriori, nu ne-au putut-o lua“.

(U. p. 13 Nov. 1932).

Și, ca semn al acestei prețuiri, a cules el înșuși aceste „Cântece din popor“ despre care scria cu atâta suflet:

*Stii tu, băde, ce ziceai
Scara, când la noi veneai,
Că nu este om pe lume
Pe noi să ne despreune
Nu știu cine s'o oftat,
Pe noi ne-o despreunat
Și dragostea ne-o stricat?
De-o stricat-o vr'un fecior
Fie-i moartea de topor!
De-o stricat-o vre-o fată,
Moară necuminecată...*

(U. p. 15 Ian. 1933).

Și altele.

În alte articole găsim pe Pavel Dan cel cunoscut de toți, un Pavel Dan simplu, fără flori de scris, cu o privire limpede, largă și adânc văzătoare în toate părțile.

Deși din cartea lui: „Urcan Bătrânlul“, s-ar părea că privirea lui se învârte numai sub cerul căzut aproape, pe întinsul Câmpiei, deasupra Tritenilor, totuși dacă îi citim gândurile scrise aici vedem cum, el încearcă și scormonește taine de peste mări și țări și ni-le spune clar: „Anii trec și apele vin tot mai tulburi. Toți vorbesc de pace și toți se pregătesc de război. Pooparele sunt ca furii care stau față în față, ținând pumnul la spate și încercând să-și spună unul altuia vorbe dulci, să-l poată ataca pe neașteptate“.

Dar mai ales l-a urmărit dragoste pentru o țară care astăzi își săngeră clocoind de ură contra celor cari au sfășiat-o veacuri de-a lungul. „O mie de ani trăiseră pe

pământul nostru românesc ca niște beți cari s-au cubărit în casa altuia. O mie de ani aici la noi, ei au dominat peste noi, ne-au batjocorit, ne-au scuipat în obrazele noastre curate; ne-au spânzurat și tras pe roată, când ne-am ridicat, în sus spre Dumnezeu, glasurile dornice de libertate. Nici în biserică, în casa lui Dumnezeu, nu ne-a fost permis să ne rugăm în limba mamelor noastre. Ne-au fost luate școlile, pământurile și, dacă nu venea dreptatea cea mare a lui Dumnezeu, libertatea noastră de sub călcăi lor, ne luau și viața. Tot ce a fost ticălos și mișelnic, tot ce a fost necinstit și crud, tot a fost întrebuiat împotriva noastră, numai să ne facă să suferim, să ne facă să pierim. Asta ar fi vrut“.

Și apoi când copii vântului și-apustei au început să-și ceară un drept care nicicând n'a fost al lor, el scrie: „Noi i-am ascultat anii de-a lungul, zicând: „lasă-i să vorbească, doar glasul măgarului nu se aude în cer“. Când însă acest măgar, care strigă prea multe prin vecini, dela o vreme îi se urește, nu-l poate auzi și asvârlă după el cu ce-ți cade la îndemână; numai să-l faci să tacă“.

„Așa ne-am urât și noi de strigătele pentru revizuirea tratatelor de pace ale vecinilor noștrii cu pinteni și mustați unse cu grăsime râncedă“.

(U. p. 11 Dec. 1932).

Ura această se îscă și mai învolburată și nemiloasă în nuvela „Iobagiu“.

De altfel toți cei cari l-au cunoscut și l-au prețuit, îi mulțumesc d-lui Ion Chinezu, cari i-a adunat tot ce a avut mai bun în cartea „Urcan Bătrânlul“, făcându-l astfel cunoscut tuturor. O recomandăm bucuros tuturor cititorilor noștri dragi.

Se vede că Pavel Dan s'a născut sub o zodie nenorocoasă, pentru că viața care a început să î se deschidă chindisită cu nebănuite promisiuni l-a părăsit în drum, ba mai mult, mormântul lui așezat în ținătîrul Clujului așteaptă o floare, o lacrimă, o caldă aducere aminte și nimeni nu poate veni să le aducă.

Până când va trebui să aștepți prietenele Dan, ca să venim și să sfărâmăm lanțurile cari îți tulbură veșnicul somn?...

Până când?...

Traian Dragos

Cântecul „Unirii Poporului“

*Si iar verde și-o cimpoaie
Ieste 'n vechiu' Blaj o foaie
Scrisă-anume pentru noi:
Ne dă sfaturi la nevoi,
Știri și poze din război,
Poezii și strigături.*

*Veche, lesne și frumoasă,
In tătă Sâmbăta iasă.*

*Si iar verde-a dorului
„Unirea Poporului“,
Să trăiască, să 'nflorească
Regulat să ne sosească;
Si iar verde măr sălcii
Să trăiască și ce-o scriu
— Si iar verde măr domnesc —
Si români ce-o cetesc.*

Ivan Tăranu

Taina Nopții Sfinte

de Simion I. Crișanu

Prasnicul cel mai duios și mai drag sufletului creștin este fără îndoială Crăciunul. Bătrâni și tinerii, toți îl aşteaptă nerăbdători. Cei dintâi, întrucât păstrează în duioșia lui anii, veselia și gîngăcia copildriei lor apuse, — tinerii întrucât ei se vad cei mai înfrânti cu Cel născut în ieslea săracă din Vîflaimul Judeit. În sfârșit toți îl aşteaptă, întrucât toți ne-am legănat viața în frumusețea fără seamă a colindelor lui.

Sunt așa de potrivite, așa de scumpe colindurile noastre în seara aceasta minunată. Nimeniu n'ar putea reaminti mai frumos și mai curat nașterea sfântă a lui Isus, decât acești nevinovați înfrânti cu îngerii, decât acești prieteni nedespărțiti ai Lui: copiii.

Sfânta sărbătoare a Crăciunului cuprinde în sine atâta învățături, atâta lumină și căldură creștină, încât merită să ne oprim asupra ei și să ne cercetăm viața și faptele noastre.

Fiul lui Dumnezeu s'a făcut om, a petrecut între noi, a patimit și a murit pentru ca să ne împace cu Tatăl, răscumpărând păcatul strămoșesc. Dar Isus nu a venit numai să ne mantuiască prin moartea de pe cruce, ci să ne dea exemplu prin viața și fap-

tele sale, cum să-l iubim pe Dumnezeu și cum să trăim creștinește. Numai așa viața noastră va avea un rost, numai așa va fi răsplătită, dacă va urma exemplul vieții Celui născut în Vîflaim.

Trebue să știm că Isus e mereu printre noi, mereu cu noi, luând parte la toate bucuriile, durerile, neajunsurile noastre. E deajuns să-l chemăm în ceasurile de sbucium, să-l căutăm în momente de frâmântare, să nu ne despărțim de el dacă l-am aflat, căci el este „caleaz, adevărul și viața“.

Să-l căutăm și noi precum l-au căutat păstorii și craii, cu sufletul gata să se dăruiască, cu inima gata să-și desvăluie înaintea lui tot pojarul și toată amărăciunea.

In viața Sf. Ieronim cîtim că, după ce a părăsit Roma și viața ușuratică, s'a retras în peștera din Vîflaim. Într-o noapte de Crăciun, pe când se rugă, i-a apărut Isus, prunc nevinovat, întrebându-l: „Ce-mi dai, Ieronime? — „Viață“, răspunse sfântul. Dar, nemulțumit cu răspunsul, îl întrebă a doua ordă: „Ieronime, ce-mi dai? — „Doamne, pentru tine am lăsat totul și am venit aicea; îți-am dat totul! — „Ce-mi dai, Ieronime?“ întrebă a treia ordă

Orașul în care să născut Mântuitorul

E noaptea de Crăciun. Ea ne amintește că, înainte cu 1943 de ani, în această noapte sfântă s'a petrecut taina cea din veac ascunsă, de toți oamenii credincioși dorită și de îngerii neștiută: Nașterea cea după trup a Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos. Sosită plinirea vremii. Cuvântul trup s'a făcut. Plinitu-s'au prorociile și plinuitu-s'a făgăduința că Domnul ne va trimite uu Mântuitor. Isus Dumnezeu s'a intrupat, pentru noi și pentru a noastră mântuire. „Nașterea Ta, Hristoase, Dumnezeule, răsărit-a lumii lumina cunoștinții, că întră dânsa, ceice slujeau stelelor, dela stea s'au învățat, să se închine Tie soarelui dreptății și să Te cunoască pe Tine, Răsăritul cel de sus“. „Celce mai înainte de luceafăr din Tatăl, fără mamă s'a născut, astăzi pe pământ fără tată din

Isus? — Ne mai știind ce să răspundă, sfântul izbucni în hohot de plâns. Micul Isus l-a scos din încurcătură, spunându-i: „Ieronime, dă mi păcatele tale!“ Si a dispărut.

Să ducem și noi în Vîflaim Celui întromenit din fecioară păcatele vieții noastre păngărite, ca el s'o purifice, s'o refacă și refăcută să ne o dăruiască iară și să ne ajute s'o trăim de aici înainte în lumina Crăciunului, în mireasma credinței creștine, în căldura iubirii care plinește totul. Aceasta-i taina și învățătura nopții sfinte. S'o trăim!

tine s'a intrupat: pentru aceasta steaua binevestește magilor și îngerii cu păstorii laudă Nașterea Ta, cea fără sămânță, ceeace ești plină de dar“.

In multe chipuri minunate premarește cântarea bisericăscă nașterea cea mai presus de fire a Mântuitorului.

Preacurata, cea mai nevinovată ființă, plecând pentru recensământul stabilit de Impăratul August pentru întregul Imperiu Roman în satul de naștere — în Vîfleim, acolo n'a găsit loc de adăpostire. Tot mai Sfânta Fecioară și Sfântul Iosif, logodnic preacurat al celei mai nevinovate fecioare, au rămas fără adăpost. S'au dus într'un stau de vilte, simplu, săracăios, și acolo s'a petrecut marea minune. S'a născut Mântuitorul. Pe raze strălucitoare venit-au îngerii din cer, ca să premarească pe Pruncul Isus, Dumnezeu și om. Venit-au să preamărească pe Domnul a toată zidirea!

Cerul străluccea
Ingerii venia
Pe-o rază curată.

In coliba păstorească
Vrătă Domnul să se nască
Fiul său cel sfânt
Nouă pe pamânt
Să ne mantuiască.

Gândindu-ne la minunata naștere a Mântuitorului, la taina intrării, ne sboară mintea în Orient, departe, departe, în orășelul, în care s'a născut Mântuitorul. E așezat la vîcă 9 km. spre sud de Ierusalim, cu 777 m. deasupra nivelului Mării Moarte. De departe se zărește măreța biserică a Nașterii Domnului, în jurul căreia sunt trei mănăstiri

FOIȚA „UNIRII POPORULUI“.

Colindă

Coborit-a coborit „Lerui dai Lerui Doamne“ (referit după fiecare sir) Dumnezeu pe acest pământ, Dumnezeu cu sfântu Petru, Ca să vadă și să creadă, Ce fac domnii cu iobagii. Și găzdacii cu săracii. Și luatu-au dusu-s'o In mijlocul satului La casa bogatului: „Bună cina, om bogat“. „Cina-i bună, nu-i de voi, Că-i de boieri ca și noi“. Luatu-audusu-s'o Pân' în capul satului La casa săracului: „Bună cina, om sărac“. „Cina-i bună, da-i puțină“. „Pune-o în masă s'o cinăm C'o 'nmulți-o Dumnezeu“. Luatu-au dusu-s'o, Zice Domnul către Petru: „Uită-te, Petre, de-a stânga Și vezi casa bogatului In mijlocul iadului

Da-i în para focului.
Uită-te Petre de a dreapta
Și vezi casa săracului
In mijlocul raiului
In lumina Duhului.

Din colecțiile mele de folclor
din com. Șoroștin
Dr. ION BIANU
adv.

Noaptea sfântă

E noaptea sfântă de Crăciun
In sat se-aud colinde
Eu par că sunt cu noi acum
Și aud la ușe-n tindă

Colindători cu glas frumos
Gătiți de sărbătoare
Vestind Nașterea lui Hristos
In noaptea sfântă, mare.

Asculți, maică suspinând
Colinda minunată
Departă pribegind în gând
La cel plecat de-acasă.

Svântându-ți ochii pe furis
Cu colțul de năframă
C'am fost cu tine, pare un vis,
Sărmana mea ce Mamă!

Silvia Hațegan

Amintire de la un Crăciun

In casă focul arde liniștit. Afără fulgi mari de zăpadă cădeau ca niște steluțe arginții, cîntând par că o melodie așa de frumoasă în cinstea micului Isus, care se năștea din nou pentru omenirea întreagă.

Ai casei erau plecați la biserică, doar eu și bunica priveam mânios pe fereastră afară.

„Bunică, noi de ce nu ne ducem la biserică? Va fi poate așa de frumos acolo. Părintele va da din bunătățile pomului de Crăciun tuturor copilașilor și eu... și eu...“

„Tu ești mic, dragul bunicii, și-ți va fi frig și te va duce Părintele în groapă, dacă mori; eu sunt așa de bătrâna și voiu aluneca și voiu cădea și va muri bunica și o va duce Părintele și pe ea în groapă.“

„Atunci, bunică, spune-mi o poveste despre Isus, despre care tu ai zis că-i frumos, și mic așa ca mine“.

„Îți voiu spune, dacă ești cuminte!“ Și bunica începu să:

„Era intuneercătare... tare... și prin această noapte intuneacoasă, mergea un om îmbrăcat mai săracăios,

întră din poartă 'n poartă și gând pretutindenea:

„Oameni buni! ajutați-mă! Fie că milă de mine! Femeia mea tocmai a născut un copil și mi trebue foc, pentru a se incălzi ea și copilul“

„Si i-au dat, bunică, foc?“

„Nu, dragul meu; pentru că noaptea era intuneacoasă; toată lumea dormea și nimene nu-l auzea. Și omul mergea mereu înainte. Deodată zărește o mică lumină care strălucea departe... departe... Se 'ndreaptă într'acolo și vede că era un foc, aprins afară din sat. În jurul lui dormeau o mulțime de oi albi, iar în picioare, rezemat de un băstăteau un cioban.

Pe când omul se apropiă de foc, se năpustesc asupra lui trei căini mari, dar cari ca prin minune nu lătrău, nici nu puteau mușca și omul se aproape nevătămat de foc. Dar erau atâțea oi una lângă alta, încă era cu neputință să treacă printre ele; așa că a trebuit să meargă peste ele.

„Și nu le-a durut spinarea dacă călcăt pe ele, bunicuțo? Vai că de rău a fost omul acela dacă călcăt pe ele“!

„Nu, puișorule, nu le-a durut

una de rit latin, una de rit grecesc și una de rit armean. În jur se văd dealurile cu terase îngrijite. Apa se aduce dela distanțe mari, pe cisterne ce par a fi din epoca lui Solomon. Betleemul era mic în trecut și e mic și azi. În 1922 avea 6658 de locuitori. Poate că azi e ca Blajul de mare. Mică e cetatea Betleemului, dar mare e trecutul și gloria.

Să încercăm a povesti istoria acestei cetăți. Despre Betleem vorbește în Vechiul Testament carteau lui Iosua. Era cetatea lui Iuda. În carteau lui Michea se spune, că era cetate mică. A devenit foarte importantă prin faptul, că acolo a binevoit să se nască Mântuitorul.

Betleemul mai are și alte amintiri din vremurile biblice, dar pe toate le umbrește peștera în care „Cuvântul trup s'a făcut“. Acolo sunt câmpiiile lui Booz, puțul (fântâna) lui David, mormântul Rachilei. Despre acestea din urmă nu prea știu mulți, dar toți știm că la Betleem s'a născut Mântuitorul.

Pe locul întâmplării Domnului s'a înălțat o biserică. A zidit-o în veacului al IV-lea Împărăteasa Elena, mama vestitului Împărat Constantin cel Mare, care a dat libertate creștinilor în tot Imperiul Roman. Altarul principal e chiar în locul în care s'a născut Mântuitorul. Mai sunt o mulțime de altare secundare și de capele.

Frumoasa biserică a fost refăcută de împăratul Iustinian. Pe la 614 ajungând Cosroe stăpân al acelei șări, a dat ordin ca magii (craii dela răsărit) să fie pictați cu costume persane. Au trecut multe nenorociri peste Betleem, dar în secolul al XII, ajungând catolicii stăpâni ai Sfântului Mormânt (în timpul Cruciatelor) au înfrumusețat biserică. În 1545 a fost un cutremur puter-

nic, din cauza căruia s'a năruit un turn. Au voit mulți să ia biserică din Betleem, dar din 1227 ea aparține din nou bisericii catolice. După căderea Imperiului Latin din Răsărit (1291), biserică ajunge sub îngrijirea călugărilor franciscani. Pe la sfârșitul veacului al XV-a biserică e împodobită și refăcută din darurile catolicilor și în special a Ducelui de Burgoghe și a Regelui Eduard IV al Angliei. În veacul al XVII-lea, Grecii profitând de luptele Turcilor cu Veneția catolică, ajung prin lingurire să pună mâna pe frumoasa biserică catolică. N'a ținut mult stăpânirea grecească, smulsă prin intrigă dela Poarta Ottomană. În 1690 catolicii ajung iarăși stăpâni al bisericii și ai Sfântului Mormânt. Le-au refăcut, le-au împodobit. În 1717 s'a pus frumoasa inscripție latină: „Hic de Virgine Maria Jesus Christus natus est“ = Aici s'a născut din Fecioara Maria Isus Cristos.

Secoul al XVIII-lea aduce iar o conjunctură politică, grație căreia grecii reușesc să ia biserică. A urmat un conflict puternic între franciscani și greci. În urma intervenției Franței Turcii ne redau biserică, în care s'au rugat și se roagă în fiecare an mii de catolici.

Ajungând Rusia la un rol politic important și pretinzând că are rolul de patron al Locurilor Sfinte, în 25 Aprilie 1873 grecii invadă biserică și mănăstirea, maltratează călugării franciscani și chiar vor să aprindă o aripă a clădirii. Soldații turci ocupă biserică și o păzesc. A fost reparată de MacMahon, președintele Republicei Franceze. S'a mai încercat câteva acte de violență în 1914. Cu bucurie trebuie să subliniem că azi acele locuri atât de scumpe bisericii noastre sunt îngrijite de franciscani, iar

omul acela era așa de bun, vei vedea tu la sfârșitul povestii.

Când omul acesta a sosit aproape de foc, păstorul ridică capul. Era un om bătrân cu pielea zbârcită, râu și neplăcut tuturor oamenilor.

Cât ce vede pe acest om, înăță bâta sa ciobânească și o svârle spre el. Ea merge drept la strein, dar când fu aproape de el își schimbă direcția, mai merse puțin și se lovi de o mică ridicătură. Și, apropiindu-se streinul de păstor, îi zise: „Prietene, ajută-mă și lasă-mă să-mi iau puțin foc. Femeia mea a născut nu departe deaici un copil și trebuie să se încâlzească amândoi.

Păstorul gândindu-se la cainii cari au mușcat; la oile care n'au mișcat de loc; la bâta care n'a lovit pe strein, îl apucă frica și zise: „Ia-ți ce-ți trebuie!“

Dar focul era pe sfârșite. Nu mai erau decât câțiva cărbuni aprinși și el n'avea nici lopată nici alt ceva, pentru a duce acești cărbuni arzători.

Văzând acestea, păstorul se bucura în sine, pentrucă vedea că n'are cu ce să-i ducă și zise vesel: „Ia-ți căți vrei, omule!“ Omul se plecă, scormoni cenușa,

luă cu palma niște cărbuni aprinși, îi puse pe un colț al hainei sale, mulțumi păstorului și plecă fără să simtă nici o arsură, ca și când ar fi dus niște mere sau alune.

(„Bunicuță dă-mi un măr! îmi dai?“ „Iți dă bunica dacă termin povestea și mă ascultă până la sfârșit“. Și culcat în poala bunicii ascultam cum curgeau cuvintele ei...)

Când păstorul văzuse toate acestea? se întrebă mirat: „Oare ce să fie toate acestea? Ce noapte-i aceasta, streinule, când toate lucrurile arată par că o bunătate și o milă aleasă?“ Omul îi răspunse: „Eu nu pot să-ți spun dacă tu nu vezi, dar vei vedea mai târziu“.

Ciobanul voia cu orice preț să nu scape din vedere pe acest strein, pentru a înțelege totul și, ridicându-se, îl urmă înțelesă și nu peste mult ajunsă la o peșteră cu perechi reci și umizi. Unde era femeia și copilul streinului. El simțea că acest copil nevinovat va muri de frig și deși era un om rău la inimă, totuși îl înduioșă această scenă și desfăcându-și din spate o piele de oaie albă, o intinde streinului spunându-i să așeze pe ea copilul său.

Dar în acest moment i se deschi-

GRAUÑTE SUFLETEȘTI

„Iară nasterea lui Isus Cristos, așa a fost...“

In Evangelhelia dela Sf. Luca găsim carteau neamurilor lui Isus după mamă. Incepe dela Preasfânta Maică Maria și urcă până la Adam, al 64-lea străbun alui Isus. Până când în Evangelhelia dela Sf. Matei, am auzit cetindu-se sirul de străbuni ai Domnului, însă după Sf. Iosif, care în ochii Evreilor era tată oficial, tată legal alui Isus. În realitate, după cum vom vedea, este numai tată îngrijitor. Aceasta înșirare de strămoși în Evangelhelia dela Matei de 25 de neamuri, incepe numai dela Avram și coboară până la Sf. Iosif.

Fecioara Maria la 3 ani a intrat în biserică. Aci a stat 12 ani, în care timp făcuse făgăduință lui Dumnezeu că în viață ei nu va cunoaște bărbat. La 15 ani împliniști a ieșit din biserică. Pentru ce? Pentru că Evrei toate fetele trebuie au să se mărite. Dumnezeu, că să apere sufletul ei sfânt, i-a trimis logodnic pe Tânărul Iosif, de o mare sfîntenie. Preacurata văzându-i nevinovăția, a consumit să se logo-

in Noaptea de Crăciun se fac pelegrinaje mari, fiind de față și Patriarhul catolic dela Ierusalim.

La Crăciun, sufletele creștinești din toată lumea au în față ochilor lor orașul Betleem și se gândesc la întruparea Domnului. Veacuri multe au așteptat ca să se nască Hristos, să ne mantuiască și să ne învețe adevărul etern.

Iosif E. Naghiu

dească cu el, fiind sigură că îngrijindu-o ca pe o soră, nu va face nimic ce-ar fi în contra făgăduinții sale.

In Legea Veche la Evrei fata nemăritat, care avea un copil din păcat, era omorâtă cu pietrii. Deçi iată pentru a voit Dumnezeu că Preacurata să fie logodită, că nimeni să nu spună despre Ea, că copilul ce-i va naște va fi din păcat, nefiind măritată.

Odată, când Preasfânta Fecioară era în rugăciune, a venit ingerul Gavril și i-a spus că va naște fiu, însă nu dela Iosif, ci dela Spiritul Sfânt. Așa încât pe urma nașterii pruncului Isus comoara fecioriei sale va rămâne nestricată, ne trebuind să-și schimbe făgăduința. La învoieala Preacuratei de a naște fiu, cerurile se deschid, iar peste Fecioara Maria coboară Spiritul Sfânt, pregătit în sănul ei preacurat în chip minunat, trupul și sufletul pruncului, pe care avea să-l nască. Sf. Maria de această minune n'a spus nimic lui Iosif. Nu îndrăznea să-i tulbure pacea lui sfântă. Nădăjduia, că Dumnezeu îl va lămuri la timpul său. În schimb Preacurata a alertat la verișoara sa Elisabeta, să-i spună minunea. Aci Preacurata a rămas 3 luni. La întoarcerea ei acasă, Iosif vedea că logodnica lui e povarnică. Așa au inceput să-l muncească gândurile.

Sf. Evangelie spune: „Iară nasterea lui Isus Cristos așa a fost: că Maria mama lui Isus, fiind logodită cu Iosif, mai înainte de a fi ei împreună, s'a aflat având în pântece dela Spiritul Sfânt. Iosif logodnicul ei fiind drept și nevrând s'o hulească, a voit să-l lase pe

seră ochii ciobanului și el văzuse ceeace ochii lui nu mai văzură nici-o dată și urechile sale auziră ceeace nu mai auziră niciodată.

Văzuse în jurul său un cerc de ingeri cu aripi de argint, având fiecare în mână câte un instrument din care cântau și toți cu o voce înaltă și clară cântau că: „astăzi s'a născut Cel făr de 'nceput, care va scăpa omenirca de păcatele eil“

Era în această peșteră, dragul bunicii, Sf. Fecioară Maria, micul Isus, iar streinul acela care căutase foc, era Sf. Iosif.

Înțelesă atunci ciobanul, de ce toate lucrurile din jur erau pline de veselie în această noapte și de ce nu făcea nici un rău nimănui. Îngerii sburau în jurul peșterii și spre cer luând pe dumnezeescul copil.

Și pentru tot ceeace văzuse, ciobanul căt era de rău, își plecă genunchiul și se rugă fierbinte cu lacrimi în ochi, lui Dumnezeu, cerând iertare pentru toate păcatele sale reale...

„Ti-a plăcut, dragul bunicii, Nelu?“

„Da, bunică, a fost foarte frumoasă, dar acum vino și-mi dă, bunică, mărul pe care mi-l-ai promis“.

„Vino! vino! repede să î-l dau!“

In preajma nașterii lui Isus Hristos să ne retragem mulțumiți în casa sufletului nostru și acolo să vedem ingerii cu aripi de argint sburând deasupra umilei peștere din Viflaim și, plecându-ne genunchiul nostru slab, să adorăm ca și ciobănașul pe micul Isus, aducând ca jertfă însăși viața noastră.

Ion Hila Luca

Colindă

Ciucur verde de mătasă
Colindă, Doamne
(Se repetă după fiecare vers.)
Slobozimă gardă'n casă
C'afără-i ploaie de varsă
Calul trăbă p'covit,
Cu potcoave de colac
Si cu cuie de cărnăț
Gazda colacu'mi va da,
Fără cărnăț n'oi lua,
Cruze'n masă, cruce'n casă
Să iasă rău din casă
Rămăi gazdă sănătos
C'un colac din grâu frumos.

Colindată de copii la comuna Pecica și jur, jud. Arad

Culeasă de Pă. I. M.

ascuns...“ Iosif știa preabine că Preacurata e sfântă, dar era nedumerit, cum de e pe cale să aibă copil? Sf. Maria știa ce crede Iosif despre ea, dar tăcea și răbda. El se gădea că dacă ar spune cuiva, că copilul nu-i al lui, Maria ar fi omorâtă cu pietrii. Deci ce ar fi de făcut? Și, după mai multe nopți nedormite, s-a hotărît, că e mai bine s-o lase pe ascuns. Pentru că tumea va crede că copilul e al lui, iar ei nu i-se va întâmpla nimic. În noaptea în care chiar voia să plece, iată că ingerul Domnului i se arată zicând: „Iosife, fiul lui David, nu te teme ca să îți lângătine pe Maria logodnică ta, căci ceeace poartă întrânsa s-a zâmislit dela Spiritul Sfânt“. Lămuririle îngerului l-au făcut pe Iosif să plângă de bucurie, spulberându-i toate gândurile ce l-au frământat pe nedreptul. În toată ființa lui s-a aşezat o pace ingerească, de care a anunțat nnmai decât și pe Preacurata. Iosif a mai înțeles dela înger că el va fi deci numai tată îngrijitor, alui Isus. Astfel Sf. Iosif cu tesla în mână, în sudoare, fetii sale va căstiga pânea cea de toate zilele pentru întreținerea sfintei familii cu tot dragul inimii sale.

Iată, cari au fost planurile mărețe și strălucite ale Domnului cu privire la nașterea lui Isus, în sfânta familie; naștere minunată, care sărmanii sectanți i-a dus în oarbă rătăcire. Isus, pe Sf. Iosif, pentru sufletul lui curat sau sfânt, căt și pentru îngrijirea sfintei familii, l-a răsplătit cu o mare putere în cer.

In rugăciunile noastre, să nu uităm a cere întotdeauna și ajutorul Sf. Iosif.

Pă. Octavian Fulicea

„Răsărit-a lumii lumina“

Acum 1943 de ani, într'o pesteră rece, nelocuită, din Palestina, țara mult căutată de Dumnezeu, din șirul poporului evreiesc cel veșnic neastămpărat s-a născut Acela, care „Fiul lui Dumnezeu se va chema“.

Animalele cele necuvântătoare din stau, păstorii cei ce trăiesc departe de oameni și apoi magii cititori în stele au fost cele din-tai făpturi care s-au închinat Celui necuprins, în timp ce îngeri din trâmbițe creștini cântau:

„Răsărit-a lumii lumina... Pe pământ pace, între oameni bună învoie“.

„Cel ce are la picioare Ceru-sile și pământurile“ aşa a vrut, ca să vie pe lumea astă departe de oameni, nu în lux și în imbuibare, ci într'un stau de vite, încălzit doar de răsuflarea animalelor.

Departate de oameni. Deși a venit pentru ei, deși s-a jertfit pentru ei, totuși aceste făpturi — oamenii — au fost departe de a-L înțelege și a-L urma.

De aproape două mii de ani

de când El a luat înfațarea mielului bland, oamenii nu au început a fi lupi unul pentru altul.

De aproape două mii de ani de când El a spus oamenilor ca să fie asemenea pruncilor celor mici, ei nu au căutat decât să-și arete măreția unii altora, unul mai îngâmfat decât altul.

Sunt aproape două mii de ani de când El a cerut „fiule, dă-mi inima ta“, și oamenii, în loc să asculte, au făcut cele din afară; au mers la biserică, și au făcut cruce, au dat prescuri, s-au botezat, s-au numit creștini, dar inima le-a rămas împietrită, fără să se înomoie în mila și bunătatea creștină.

De aproape două mii de ani carteza învățăturii Sale stă deschisă pe masa omenirii.

În ea scrie iubire, și oamenii au citit ură. În ea scrie pace, și oamenii au citit răsboie. În ea scrie iertare, și oamenii au citit răsbunare. În ea scrie înțărire, și oamenii au citit desbinare.

Departate de oameni, s-a născut Isus, dar s-a apropiat de ei, le-a măngăiat suferințele, le-a deschis ochii mintii, le-a dat pâinea vieții și cu toate acestea, „ai săi pe dânsul nu L-au primit“.

Ne-am depărtat de el, am nesocotit poruncile Lui și de aceea urgia Cerului s'a abătut asupra noastră cu toate necazurile pe care trebuie să le induram.

În aceste vremuri, când suferințele ne fac să zicem de atâta ori: Doamne, cel puțin cu ocazia sărbătorilor să ne gândim la învățătura Lui, căci oricât s-ar strădui oamenii, nu există pace decât pacea lui Hristos, nu există rânduială bună și statornică decât aceea care se razimă pe învățătura Lui.

La El e mântuirea și alinarea noastră.

I. Sârbu

Ziua Nașterii Domnului Isus Cristos

Data nașterii Domnului în biserică apusă s-a statorit prin papa Liberiu, în an. 354, să fie ziua de 25 Decembrie. Aceasta dată a primit-o și biserică răsăritului în an. 376 numai ca teren, nu ca sărbătoare. Numai în veacul al VI-lea a început serbarea oficială a Nașterii Domnului în ziua de 25 Decembrie. Așa s'a stabilit numai luna și ziua nașterii. S'a născut întrebarea: în care zi a săptămânii? Sf. Evangeliști și scriitorii bisericești n'au însemnat acea fericită zi. Să o cercăm noi în literatura poporană și în tradiția orală (ce ne spune graiul viu al poporului). Într-o colindă religioasă din Ceanul des. (Oampie) astăzi că Dom-

nul s'a născut în zi de Joi. Iată colinda: „Nașterea Domnului“.

„Coborit-a, coborîl“

„Tră înger! pe acest pământ,“

„La pastori a sălălit“¹⁾

„Pastorii da întreba“

„De Feclă Maria.“

„Tot umbă din casă'n casă“

„Să nime nu vrea s'o lasd;“

„Până Joi de către seard“

„Într'o po!ată“²⁾ se aşezard

„Acolo pe fân uscat“

„S-a născut Mare împărat.“

„Dar', zo, nume cum l-au pus?“

„Pusu-l-au Domnul de sus“!

Colindă dictată (apusă) de temea Marișca Petean, locuitoare în Ceannul des. Tradiția orală (ce se spune cu graiul viu): Un elev al meu din com. Uifalău azi Radescu lângă Aiud, nume Laurean Radu susține, că pe la ei este credința, că întru adevăr Mântuitorul s'a născut în ziua de Joi. Așa i-a comunicat (împărtășit) Maria Ciubrădean, tot de acolo. Dacă la aceste adaugăm faptul că Isus Cristos a fost vândut de Iuda Joi seara, Cica cea mai de de armă a Domnului a fost Joi seara; tot atunci Joi noaptea l-a prins în grădina Ghetsimani; înălțarea Domnului la cer a fost Joi, — după aceste, doară, putem conchide prin analogie, că adevărata se pare tradiția poporană: Isus Cristos s'a născut în zi de Joi.

Al. Viciu

¹⁾ A tras în gazdă.

²⁾ grajd.

acasă, în familiile voastre, gându-vă dacă Moș Crăciun va veni la copiii voștri. Acolo, departe la stepile Rusiei, unde luptați pentru cruce, să nu uitați că Isus se naște și pentru voi.

Voi nu auziți, cum cântă colindătorii pe la toate ferestrele, că un cor de îngerași, umplând toate sufiletele de bucurie:

„Ce vedere minunată
„Lângă Viiflaim s'arata..“

Și nu vedeti, cum, la o icoană a Preacuratei, soția și copilașii voștri cu mânuțele împreunate, în slăutura noapte a Crăciunului, înălță spre cer rugă fierbinte, pentru tăticul și cum pe obrajii lor fragezi curgări calde pentru cel plecat.

Aveți și noi între voi, dragi ostași, un tată drag, un frate iubit sau rudă și vă avem pe voi toți înălțării, pentru cari vom înălță rugăciunile la ieslea Mântuitorului.

Dragi ostași, vă dorim din suflet cu ocazia sfintelor sărbători, ca bănumul Dumnezeu să vă aibă sub ocrotirea Lui, să vă păzească de gloanțele dușmane; vă dorim îsbândită mult dorită, ca apoi să vă puteți reîntoarce pe pământul țării noastre dragi, pentru care sărbătoriți nașterea lui Isus în bubuit de tun, în fața morții.

Nu disperați, gândiți-vă că jina noastră merită orice jertfă, pentru că este clădită din oasele strămoșilor și plămădită în sângele lor.

Luptați-vă cu nădejde în Dumnezeu. Noi suntem alături de voi.

Ajutor pentru gazetă am primit dela un preot care nu vrea să i-se știe numele Lei 1000, dela profesor universitar Augustin Maior din Cluj-Timișoara 1000 Lei, Neagă Iuliu primar Simeria Lei 500, Gh. Ursu din Lătuñaș 20 Lei, Sofia German preoteasă Sâmboleni 500 Lei, Ioan Gligor I. Dinu com. Straja 100 lei, Gh. Raica casier Sânnicolau Mare 40 lei, Brad Ștefan com. Valea 80 lei, Aron Stâncel cantor Aiud 30 lei, Hațegan Silvia, Turda 50 lei, Dna Livia Peteanu năs. Popruș Timișoara 200 lei, Popa Ioan I. Gligor, Teiuș 40 lei, Dr. Valeriu Micușan, judecător, Beiuș 350 lei, Dr. Ștefan Banfi Timișoara 500 lei, Poșa Gherasim Petroșani 50 lei, Ioan Sabău Bocșa-Montană 115 lei, Ioan Măxer, protopop, Reșița 700 lei, Tomuța Ștefan subinginer Ghelari 200 lei. — Le mulțumim din inimii Bunul Dumnezeu să le răsplătească înmiit.

Pentru monumentul lui Iacob Mureșanu am primit dela Vasile Kusu din Mociu Lei 500. Avem cu totul depuși 41.360. Rugăm pe cetitorii noștri, să ne grăbească și pe cei ce își dorm fericiți somnul de veci, mulțumiți că și-au dat ce au avut mai scump patriei: viață.

Dragostea și recunoștința noastră, ne îndeamnă toate gândurile spre voi. Știm că acolo departe, în buclul tunurilor și vâjâitul mitralierelor, simții, cum vă duce dorul

Răsboiul cu Rusia

La sfînțit de Kiew, trupele germane comandate de generalul Mannstein continuă să înalteze, cu toate că Rușii opun o rezistență îndărjită. De la liniia Jitomir, Corosteu Germanii au înaintat pe o adâncime de peste 100 Km.

In regiunea Kirovograd, trupele germane au recucerit poziții însemnante.

Rușii au atacat cu puteri mari capui de pod dela Cherson, însă nu au reușit să rupă linia germană.

Pe Niprul mijlociu și pe Pripyat atacurile sovietice au fost respinse.

In regiunea Nevel se dău lupte grele.

In Crimeea, formațiunile ariene germane au distrus o șosea, întrerupând aprovisionarea armelor rusești.

Pe celelalte părți ale frontului nu s-au făcut schimbări însemnante.

Răsboiul din Italia

In Italia de miazăzi se dău lupte grele în regiunea Venafro, unde trupele americane atacă cu puteri mari.

Armata 8-a britanică poartă lupte grele în sectorul Ostona-Orsogna.

Pe muntele Pantano, atacurile americane au fost respinse, prințindu-le pierderi mari.

După declarațiile ofițerilor americanii luati prizonieri, dela începutul războiului de pe peninsula Italiei, aliații au pierdut 150.000 oameni, dintre care 50.000 americani, 16.000 englez și 84.000 indieni.

Inaintarea Englezilor și a Americanilor întâmpină greutăți din cauza terenului nefavorabil, ceea ce mărește mult pierderile aliate.

Cuvenirea ducelui Mussolini

Cu prilejul aniversării semnării Pactului Tripartit, Ducele Mussolini a ținut o vorbire poporului italian.

Conducătorul Italiei a declarat că politica italiană a rămas neschimbată față de puterile Axei, cu toate că monarhia a

fost detronată, și că Italia va continua războiul până la victoria finală.

D. Mussolini a spus: „Cred că pot să dau asigurarea că armata republicei, însuflarea că dorința contraofensivei și cu totul reînoită în spiritul său și în cadrele sale de oameni, va șterge prin sânge pagina neagră a trădării și a capitulării“.

Tratatul rusocoșlovac

D. Beneš, președintele Cehoslovaciei, a încheiat la Moscova un tratat de prietenie între Cehoslovacia și Rusia.

Din Moscova se află că tratatul a fost semnat în fața d-lui Beneš și a lui Stalin, de către Molotov și ambasadorul ceh dela Moscova d. Vierlinger.

Până acum încă nu a fost dat publicitatea cuprinsul pacificului, care s'a încheiat pe timp de 20 de ani.

Răsboiul Japoniei

Pe coastele insulei Noua Britanie din Oceanul Pacific, unde se dău lupte grele între armatele americane și cele japoneze, Americanii au debarcat forțe noi.

Japonezii înaintează și acum în ciuda rezistenței Americaniilor, care au pierderi foarte mari, mai ales pe mare.

D. Stimson, ministrul de război al Statelor Unite, vorbind despre războiul japonez, a recunoscut că situația americană este destul de îngrijorătoare.

Turcia nu va intra în răsboi

Guvernul turc a ținut o ședință, care a durat 3 ore. S'a discutat politica externă a Turciei și măsurile pe care va trebui să le ia poporul turc în urma întâmplărilor din urmă.

După conferințele dela Moscova, Cairo și Teheran se răspândiseră o mulțime de sunuri, după care se spunea că Turcia ar fi gata să intre în război.

Serviciul britanic de informații anunță din Ankara că în ședința guvernului turc s'ar fi hotărât ca Turcia să rămână și pe mai departe neutră.

Se va reface Jugoslavia?

Mareșalul sârb Tito, în dorință de a reface Jugoslavia, a pregătit un proiect de constituție. Organizarea nouă stat condus de d. Tito urmează să se facă pe baze federative, adică în felul Statelor Unite din America.

In compunerea Jugoslaviei va intra Serbia, Croația, Slovenia, Albania, Herțegovina, Muntenegru și Macedonia.

Rămâne să vedem, dacă toate aceste state vor ajunge să se poată înțelege.

Declarăriile făcute de d. Eden

Serviciul britanic de informații anunță că d. Eden, ministrul de externe al Angliei, a făcut declarații în Camera Comunelor asupra celor discutate în conferințele aliaților dela Moscova, Cairo și Teheran.

D. Eden a spus, că în toate aceste trei conferințe s-au desbatut în primul rând chestiunile militare. A fost pentru prima dată, când aliații au putut anunța că au terminat pregătirile operațiunilor, care — după cum s'a anunțat în comunicat — „vor fi pornite dela răsărit, dela sfînțit și dela miazăzi“.

Ministrul de externe englez a declarat că în conferința dela Moscova s'au luat măsuri pentru scurtarea războiului și pentru organizarea Europei.

In urma celor din urmă conferințe aliate, legăturile dintre Turcia și Rusia sunt aproape tot atât de prietenești ca și cele cu Anglia.

Vorbind despre situația din Jugoslavia, d. Eden a spus că Anglia ajută din toate puterile ei pe generalul Tito ca să organizeze noul stat jugoslav.

Mari pregătiri de răsboi

Toate posturile de radio sovietice anunță că aliații pregătesc o mare ofensivă contra puterilor Axei.

Iată ce spun vecinii noștri dela răsărit: „Noi și marii noștri aliați suntem hotărîți să începem imediat ce va fi cu pu-

tință mari operațiuni terestre și de debarcare. Deoarece numeroase trupe germane sunt ținute pe frontul de răsărit, reușita acestor operațiuni a aliaților noștri este asigurată. Am căzut cu totul de acord asupra operațiunilor de pe pământ și de pe mare“.

Propaganda rusească arată că aceste mari operațiuni militare s'au hotărît în conferința dela Teheran.

Din comunicatele sovietice se poate vedea clar că armatele lui Stalin au slăbit și că nu mai pot ține piept cu Germanii, fără ajutorul Englezilor.

Planurile sovietice de război ministrul de externe german le-a răspuns prin cuvintele: „Inamicul poate veni. Noi stăm de pază și li vom pregăti o primire călduroasă“. După cum se anunță din Berlin, Germanii sunt pregătiți contra oricărui atac.

Știri scurte politice

D. Beneš a fost primit în audiție de Molotov, comisarul sovietic pentru afaceri străine.

Englezii recunosc pretențiile sovietice privitoare la frontieră Poloniei.

Generalul sârb Tito a refuzat să ducă tratative cu comitetul jugoslov refugiat la Cairo.

Știrile venite din capitala Finlandei anunță că poporul finlandez nu vrea să știe de nici o propunere de pace. Finlanda este hotărâtă să continue lupta până când își va asigura din nou independența.

D. Hull, ministrul de externe al Statelor Unite, a făcut o declarație, prin care a cerut României, Bulgariei și Ungariei să iasă din Axea.

D. von Papen, ambasadorul Germaniei în Turcia, a fost primit în audiție de d. Menemencioglu, ministrul afacerilor străine al Turciei.

Se afilă din Madrid că d. Churchill a vizitat instalațiile de apărare ale Gibraltarului.

Regele Farok al Egiptului a trimis o scrisoare personală președintelui statului libanez.

Rușii cer ca aliații să facă noi debarcări în Europa.

Nu purtați armă militară. Pe tânărul Paun Dimitrie din Zgribesti, județul Severin, afanda jandarmii cu armă militară, l-au dos și l-au predat la Consiliul de Război din Timișoara.

Stirile

săptămânii

Sărbători fericite dorim tuturor colaboratorilor și cetitorilor noștri. Nașterea lui Cristos să Vă fie de folos.

Bibliotecă de împrumut la Blaj. Daconta d-lor: prot. Nicolae Comşa, Iuorăş G., directorul tipografiei și a librăriei „Seminarul” și Mihail Stoileşte, conducătorul librăriei, s-a deschis în locul licenței de băieşti „Sf. Vasile” o bibliotecă, care împrumută cărți celor care vreau să se adape la izvorul nesecat de învățături al slovei. Cei care vreau să citească cărți cu împrumut vor depune cauțiunea sumă de 1000 lei, care li-se va restitu după întoarcerea cărților.

Divizia 6 cavalerie a fost cintată prin ordin de zi pe armată de către D. Mareşal Ion Antonescu, Conducătorul Statului, pentru faptele sale vitejști. A ceață divizie de cavalerie, întărită cu câteva unități de vănatori de munte, după trei zile de luptă, a sfidat rezistența sovietică dela capăt de pod Kerci, învingând până la jumătatea mării. A făcut numerosi prizonieri și a capturat o mare pradă de război.

Copiii din Italia vor fi deportați în Rusia. Copiii din Italia de miazzi, dela 4 ani la 15 ani, printre căror au fost incorporate de către autoritățile anglo-americană în serviciul muncii și transportați în Anglia, Canada, Statele Unite sau Alaska, vor fi deportați (duși) în Rusia Sovietică. Roșii vreau ca acești copii să fie crescuți în spiritul comunism, pentru că în felul acesta să-i îndepărteze de biserică lui Cristos. Vreau să facă din ei păgâni, ostăși credincioși ai lui Stalin. Postul de radio Roma a protestat contra acestei măsuri, spunând că este o adeverată barbarie.

Tineretul ceh este contra bolșivismului. Șuri venite din Praga anunță, că la Lucerna tineretul ceh a organizat o mare manifestație contra bolșivismului. Au luat parte peste 400 mii de tineri cehi,

Î-a lovit cu săcurea în cap. O cîma înșoratoare s-a petrecut zilele trecute în orașul Hunedoara. Bobora Alexandru, moșier la uzinele de fier din Hunedoara, trăia în legături de dragoste cu soția lucrătorului Tăuș Martin. Soțul înselat, sfînd despre purtările nevestei, într-o scără, s-a reîntors mai de vreme dela serviciu, pentru a se convinge dacă cele urzite sunt ade-

varate. Înarmat cu o săcure, a intrat în locuința sa, unde și-a găsit soția colcată cu Bobora Alexandra. Fără să zică ceva, a lovit cu săcurea în cap pe cei care îi stricase înțelegerea în familie, și a prezentat singur în fața poliției, mărturisind crima. Atât criminalul cât și soția sa au fost arestați. Dumnezeu nu bate cu bâtră.

Mor copiii polonezi în Rusia. Episcopul polonez Gr. Wrona arată într-o revistă, că până acum dintr-o singură cărți au murit cam 400 mii din cauza foamei și a boala. Cei care au văzut copiii sovietici spun că sunt „ușoare schelete îmbrăcate în sfârșit și cu picioarele pline de umflături și bube”. Astă este „raiolul bolșevic”.

Î-a tăiat trenul. Cărciumarul Dumitru Dumitrescu din București, în etate de 60 ani, a fost prins și tăiat de roțile trenului, în timp ce el trecea calea ferată, în apropierea cimitirului „Relașivarea”. După chinuri grele, a început din viață din cauza morilor pierderi de sânge.

Un nou fel de a fura. Ducalescu Vasile din București a fost condamnat la 6 luni închisoare corecțională, pe calea ferată. Se anunță că se prezintă la serviciile oamenilor fătuiri și spune că este trimis de proprietar ca să-i duce dilenite lucruri, să haine, ghete, țesătorice. După această îspravă mergea și vinea mărturile îngelate.

Repartizările evreilor în întreprinderile comerciale. Începând de la 20 Decembrie, repartizările evreilor în întreprinderile comerciale se vor face numai de comisariatul general pentru problemele evreiesc. Repartizările săcute până acum de Statul Major rămân valabile până la 31 Decembrie, urmând ca după această dată să fie prelungite de comisariatul general.

Furi de aur în Italia. Se află din Roma că rabinul Simone Beva a fost arestat la Pădova, în timp ce voia să treacă frontieră cu o cantitate mare de lucruri scumpe. S'a găsit asepara să 18 kg. aur în valoare de 18 milioane lire și devize străine în valoare de 23 milioane lire. În fața poliției, rabinul nu a vrut să spună de unde are lucrurile găsite asupra sa. Se crede că voia să treacă averea evreilor din Italia, în Elveția, pentru a nu fi confiscate de autoritățile militare.

Țălhărie la drumul mare. Un statc sălbatic s-a petrecut pe soseaua Cotesti-Odobeasca de munte, județul R.-Sărat. Săteanul Vasile Bălan din comuna Odobeasca, care se reîntorcea cu o

cărăță de benzină dela Focșani a fost atacat de trei necunoscuți însorâți cu topoare. Negîndind banii la el, i-au băntuit până la săzot în neînțire. Poliția, după cercetările făcute, a reușit să prindă răsfățatorii. Ei sunt 3 băieți, doi de 16 ani, iar unul de 20 ani. Toți trei au fost dată în judecată.

De prin sate

P. S. Dr. Vasile Aftenie a slinjil biserica din Coșlariu—Alba

Luni 6 Decembrie, sărbătoarea st. Nicolae, s'a făcut de către P. S. Dr. V. Aftenie slinjirea bisericii din Coșlariu—Aba.

Biserica s'a zidit prin muaca și jertfele credincioșilor și sub conducerea Pă. Popescu Vladuțiu.

P. S. Să și suita, compasă din Pă. canonici G. Danilă și I. Moldovaa și profesorii de teologie Dr. S. Todoran și Dr. I. Vesa, a fost primit cu multă căldură. La liturghie a cîntat coralul teologilor din Blaj condus de Pă. profesor I. Florea și a predicat Preasfătul.

Ceice au luat parte la această slinjire au rămas înăunți de reie văzute și auzite.

Misiuni poporale la Cricău—Alba

Ia zile de 5—11 Decembrie credincioșii din Cricău au avut zile de nemită sărbătoare, căci le a tîntuit misiunul Pă. călugăr Vasile Gr. Dardai dela Obreja. Credincioșii au fost bine pregătiți de Pă. Ioan Clăca, ceea ce s'a văzut din rezultatul de 349 mărturisiri și cumidecări la 1000 de credincioși.

Cricăienii au avut fericirea de a avea în mijlocul lor, în ziua de 7 Decembrie, pe Excelența Sa Episcopul Dr. V. Aftenie, care i-a cercetat, însoțit de Pă. protopop Eliu Magda dela Alba-Iulia.

Nu numai credincioșii noștri, ci și orice doșii care au luat parte, au rămas înăunți de aceste minute mărunate misiuni.

Ploaia harurilor sfinte la Băgaciu

Cuviosul Pă. Dr. Iosif Bal de a Obreja a tîntuit misiunul asta, în zilele de 21—26 Noemvrie la Băgaciu Tărnava-Mică.

In biserică de curăad renovată și apoi binecuvântă prin sărgulă Pă. Ioan Păcurar, credincioșii au atâtigat zilnic cu mare dragoste și i-au sorbit cu mare dor cuvintele. Din cele 412 suflete care ase părochia s'a cumpărat 354, aşadară tot, afară de copiii ei mici.

S'a înscris în Reuniunea Mariană 75 de mele, iar la Agra 52 bărbați. În fiecare seară fetele cântau câstări Mariene, dela 8 la 11 ore, să că biserica o să rămasă goală decât dela 11 noaptea și pînă la 5 dimineață, când iar se tempea de credincioși.

Zilele aceleia vor rămâne neuitate, să că Părintele misionar poate avea măngâiere că a avut rezultate minunate.

Atențiuie!

Informăm pe dnii Preoți de pe Valea Mureșului de sus, Câmpie și din jurul Ludușului, pentru a-i scuti de deplasările în Blaj, că Libraria „Ardealul” S. Rusu din Luduș este assortată cu toate imprimatele pentru parohii, cu cărți de rugăciuni de tot felul, manuale de religie, precum și cu „Calendarul dela Blaj” pe anul 1944. Toate aceste articole le vinde cu prețuri la fel cu Blajul.

123 2-2.

Postă gazetelor

Cantorul român unit Racoviță, Am mit banii. Trimitem calendar.

Oficiul parohial Valea Largă. Primit Lei. Pentru abonamente 1750 Lei și publicarea concursului Lei 648.

Brad Stefan, com. Varlaș. Primit Lei. Se va trimite calendar.

Oficiul parohial Ostrov. Primit banii partea conf. scriitori.

Preot G. Medoia Comlogul Mare. Primit banii trimisi.

Preot A. Rusu Tagșor. Nr. ab. 9782. Moldovan achitat pe 1943.

Oficiul parohial Petroman. Am primi banii trimisi și amintiți în scrisoarea din XII a. c. Abonamentul pe 1943 a fost de 400 Lei. Pentru Nr. 322 vom trimite calendar.

Oficiul parohial Hosman. Lei 280 și amintit din salarul de pe Septembrie și acela trecut pentru calendarul pe anul 1943. Pentru abonament la Unirea Poporului de plată 400 Lei. Am luat mășuri ca să meargă regulat.

Iosif I. Ștefanescu Padureni Timiș. Primit 640 Lei. Achitat restanță și ab. pe 1943.

Rev. Stefan Bălan canonic Lugoj. Primit Lei 2300 și repartizați conf. scriitori.

Vater Nicola preot, Măfesti. Nr. 1247 și 1247 restă 100 Lei pe 1942 și 400 Lei pe 1943, deci căte 500 Lei.

Oficiul parohial Radna. Noi am trimis 80 calendar. 2 Indreptare vom trimite. Am mai trimis 2 calendari prin unghienă.

Se vând două locuri de casă

pe Aleea 6 Septembrie din Blaj de circa 1/2 ingă, doritorii se vor adresa Dl Marcu Z. Petru inv. director Turnișor—Sibiu.

Nr. 125 (1-1)

Anunț

Cumpăr doi cai semigrei. Întreținătorii se vor adresa Depozitului Monopolului Alcoolului Blaj, Calea Clujului 58.

ROMÂNIA

Tribunalul Tr. Măcă—Dumbrăveni

Nr. Dor. 1487/1943. Copie.

Publicațiuie

Nr. 14893 din 11 Decembrie 1943.

În cauza privitoare pe dispărutul Mătiean Simion pentru declararea morții săle prezomate.

În corespondență cu dispozițiile art. 14 din Legea pentru declararea morții prezență a celor dispăruti, publ. în Mos. Of. N. 53 din 4 Martie 1941, se aduce la cunoștișă generală că, reclamantul Nicolae Muntean din comuna Tău, Jud. Tărnava-Mică, prin cererea înregistrată la Nr. 12.028 din 1 Noemvrie 1943 a cerut să se constate moarea prezumăta a fratelui său Mătiean Simion, fost locuitor în comuna Tău, Jud. Tr. Mică, care de 36 de ani a plecat în America și de atunci nu mai dă nicio semn de viață.

Toți cei care au vre'o cunoștință despre existența suscunmitului dispărut sunt invitați să încunoștințeze acest tribună.

Prezinta publicațiuie se va adăuga pe tabă de publicațiuie a primăriei comunei Tău, Jud. Tr. Mică și se va insera în Monitorul Oficial și în una din ziarurile răspândite ce apar în orașul Blaj.

Președinte: ss. Visarion Pop

Grefier: ss. Ioan Nicula.

Pentru conformitate cu originalul.

Notar: Iadescu

(1-1) 124